

Mendelova univerzita v Brně
Agronomická fakulta
Ústav aplikované a krajinné ekologie

**Agronomická
fakulta**

**Mendelova
univerzita
v Brně**

Sociologie obce Vedrovice
Diplomová práce

Vedoucí práce:
doc. RNDr. Antonín Vaishar, CSc.

Vypracoval:
Bc. Lenka Řezáčová

Brno 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci: Sociologie obce Vedrovice vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnici o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne:.....

.....
podpis

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji doc. RNDr. Antonínu Vaisharovi, CSc. za odbornou pomoc a cenné rady při tvorbě této diplomové práce. Ráda bych také poděkovala vedení obce Vedrovice za ochotu a vstřícnost. Také bych tímto způsobem chtěla poděkovat své rodině a blízkým, kteří mě podporovali během celého studia.

Abstrakt

Sociologie obce Vedrovice

Diplomová práce se zabývá sociologií venkova prostřednictvím jihomoravské obce Vedrovice. Oblast sociologie venkova je poměrně rozsáhlá, a proto je práce orientována na problematiku vybraných oblastí týkající se života obyvatel v obci. Nejprve byly zhodnoceny dostupné zdroje odborné literatury a vypracován literární přehled o současných poznatcích v oblasti venkova. Další část se zabývá samotnou obcí a je zpracována prostřednictvím studia dokumentů a vlastního empirického průzkumu. Pomocí rozhovorů a dotazníkového šetření byla zkoumána problematika vztahu starousedlíků k nově přistěhovalým obyvatelům.

Výsledky jsou zpracovány pomocí grafů a tabulek, zároveň jsou vyhodnoceny hypotézy. V poslední části jsou obsaženy vlastní návrhy a doporučení.

Klíčová slova

Venkov, společnost, způsob života, starousedlíci, Jihomoravský kraj

Abstract

Sociology of Vedrovice village

The diploma thesis deals with sociology of province through village Vedrovice placed in South Moravia. The area of sociology of province is quite extensive so the thesis is focused on issues of selected areas of villagers's life. Available sources of technical literature and literary overview of current knowledge in rural areas were valorized in the first part. The next part deals with the village itself. This part is processed through the study of documents and own empirical research. The issues between old-time villagers and new immigrant residents were examined by interviews and questionnaires.

The results and the evaluation of hypotese are processed by graphs and charts. The last part includes suggestions and recommendations.

Key words

Countryside, society, the way of life, old-time villagers, the South Moravian region

OBSAH

1. ÚVOD.....	8
2. CÍL PRÁCE.....	9
3. LITERÁRNÍ PŘEHLED	10
3.1 Úvod do sociologie	10
3.2 Rurální sociologie	11
3.2.1 Venkov a venkovská obec.....	13
3.3 Venkovská společnost.....	19
3.3.1 Sociální struktura vesnice	19
3.3.2 Specifické skupiny na venkově.....	23
3.4 Rodina a domácnost.....	24
3.5 Zemědělství.....	26
3.6 Obecní samospráva	27
3.7 Infrastruktura a občanská vybavenost.....	29
3.8 Náboženství	30
3.9 Volný čas a způsob života	32
3.10 Společenský život	33
4 MATERIÁL – OBEC VEDROVICE.....	36
4.1 Lokalizace.....	36
4.2 Historie.....	36
4.3 Socio – demografická charakteristika obce	38
4.3.1 Základní charakteristika	38
4.3.2 Poloha a širší vztahy	39
4.3.3 Urbanistická struktura	40
4.3.4 Přírodní podmínky	40
4.3.5 Využití území obce	40
4.3.6 Přírodní hodnoty	41

4.3.7	Kulturní hodnoty obce	43
4.4	Obyvatelstvo obce a jeho vývoj	45
4.4.1	Vývoj počtu obyvatel	45
4.4.2	Dynamika obyvatelstva	46
4.4.3	Demografická struktura	47
4.4.4	Vzdělanostní struktura	48
4.4.5	Etnická a religiózní struktura	49
4.4.6	Ekonomický profil obce	50
4.4.7	Trh práce	52
4.4.8	Infrastruktura	53
4.5	Obec	55
4.5.1	Vybavenost obce	55
4.5.2	Obec a její obyvatelé	56
4.5.3	Novousedlíci a chalupáři	58
4.5.4	Důvody stěhování	58
4.5.5	Kultura a vzdělání	59
4.5.6	Spolková činnost	60
4.5.7	Společenský život v obci	62
4.5.8	Obecní samospráva a hospodaření	64
4.6	Rodina a domácnost	66
4.6.1	Volný čas	67
5	METODIKA	69
6	VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	72
6.1	Hodnocení hypotéz	76
7	DISKUSE	78
8	ZÁVĚR	80
9	PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY	82

10 PŘÍLOHY.....	89
-----------------	----

1 ÚVOD

Venkov a venkovská obec jsou termíny, pro které ještě v současné době neexistuje jednotná definice. Setkáváme se sice s mnohými obecnými vymezeními, u všech však nalzáme nějakou slabinu. Sociologie venkova je jedním z vědních oborů, který se snaží problematice venkova porozumět a zkoumat všechny souvislosti.

Venkovské obce se dnes potýkají s celou řadou problémů, jako je absence příjmů, nedostatečná infrastruktura a občanská vybavenost, vysoká nezaměstnanost a špatná dostupnost větších měst. Dochází také ke změnám uvnitř venkovské společnosti. Obecně je venkovská společnost charakteristická svými specifickými rysy, jako je dodržování zvyklostí a tradic a silná vazba na rodinu. Dnes je venkovská společnost ohrožována příměstskými vlivy a vytrácením tradičních venkovských hodnot. Častým problémem je také odliv mladé generace a stárnutí venkova. Vztahy mezi venkovany jsou také často narušovány příchodem nových obyvatel, kteří nejsou schopni se venkovskému způsobu života přizpůsobit a dochází tak k narušení sociálních vztahů.

Pro oblast výzkumu byla vybrána obec Vedrovice, kde v současné době žije kolem 830 obyvatel. Jedná se o malebnou vesnici ležící v Jihomoravském kraji, která je obklopena tradiční zemědělskou krajinou. Společenství a život v obci představují hodnoty, které jsou pro venkov charakteristické. Nachází se také poměrně blízko města Brna a je ovlivňována vyšší mírou migrace. Problematika vztahu starousedlíků a novousedlíků je hlavní otázkou, kterou se tato diplomová práce zabývá.

2 CÍL PRÁCE

Diplomová práce je studie obce Vedrovice se zaměřením na demografický vývoj, společenský a spolkový život, kulturu a vzdělání, správu obce, rodinu a domácnost, volný čas a vztah původních obyvatel, nových usedlíků a eventuálních chalupářů. Cílem práce je charakterizovat obec, provést sociologický výzkum vybraných problémových oblastí, specifikovat vztah starousedlíků k novým obyvatelům a vyhodnotit hypotézy s tím spojené.

3 LITERÁRNÍ PŘEHLED

3.1 Úvod do sociologie

Jak uvádí Giddens (2009) „*sociologie je vědeckým studiem lidského života, sociálních skupin, celých společností i lidského světa jako takového*“. Poprvé termín sociologie představil August Comte, který jej začal užívat namísto pojmu sociální fyzika. I přes některé lingvistické námitky je od té doby sociologie přijímána jako odborná věda a za zakladatele je považován právě August Comte (Majerová, 2009). Název vznikl buď z latinského slova „*socius*“, což znamená druh a také společník, nebo ze slova „*societas*“ znamenající společnost (Veselá, 2002).

Sociologii stejně jako jiným vědám předcházelo období, kdy se její obsah jako samostatné vědní disciplíny objevoval v rámci již existujících věd. Toto období nazýváme ve spojitosti se sociologií jako období předsociologické, kdy se její myšlenky objevovaly například ve filozofii a jiných etických či politických vědách (Majerová, 2009). Poté August Comte vydal IV. díl Kurzu pozitivní filozofie, kde dal sociologii jméno, popsal ji jako pozitivní vědu a nastínil její systém (Hudečková, Lošťák, 2002). Další významní představitelé, kteří jsou spojeni s jejími počátky, jsou Karl Marx, Émile Durkheim a Max Weber. Co se týká Comta a Marxe, ti se zabývali zejména formulacemi některých základních otázek sociologie, které posléze Durkheim a Weber rozpracovali. Otázky směřovaly především na povahu sociologie a dopad modernizace na sociální svět (Giddens, 2009). Ve 20. – 30. letech se sociologie rozvíjí i za mořem v USA, kde ji pojali ve smyslu pragmatickém a empirickém. Empirická sociologie USA ovlivňuje značně i Evropu, kde vrcholí sociologie pozitivistická. 40. a 60. léta přináší velké sociologické teorie, které staví na empiristických výzkumech. Od 70. let hovoříme o kritice sociologie a návratu k člověku a jeho každodennosti (Hudečková, Lošťák, 2002).

Česká sociologie není ve světovém kontextu nijak významná ani bohatá, ale za zmínku jistě stojí, že jejím zakladatelem u nás není nikdo jiný než T. G. Masaryk, který pozorování sebe sama považoval za nejlepší způsob zkoumání (Veselá, 2002).

Studium a bádání sebou přineslo zrození množství teoretických přístupů. Jejich spory však nepřináší jednoduchá řešení, neboť v sociologii se musíme vypořádat s problémy, jež provázejí studium našeho vlastního chování. Mezi hlavní teoretické přístupy řadíme

funkcionalismus, teorie konfliktu a symbolický interakcionalismus. Směry významně poznamenali vývoj sociologie v době poválečné (Giddens, 2009).

Předmětem sociologie jsou sociální jevy a jejich studium. Tyto jevy musí být přesně vymezeny a určeny, čímž se stávají sociálním faktem (Veselá, 2002). Sociologie představuje nástroj, který člověku umožní reálně vidět sám sebe a své místo ve společnosti (Šindlářová, 1993). Je brána za nejobecnější společenskou vědu, což jen odráží její vazby na ostatní vědy (Hudečková, Laňák, 2002). Základní sociologická znalost je důležitá pro ty, co pracují s lidmi a chtějí na ně cíleně působit. Odhaluje zákonitosti ovládající společenský život a pomáhá nám v orientaci v daném sociálním prostředí (Veselá, 2002). Co se týká prostředí venkova, zde sociologie musí spolupracovat a řadou dalších věd, aby společně přispěly k přiměřenému pohledu na prostředí venkova a činnost lidí (Šindlářová, 1993).

3.2 Rurální sociologie

Název je odvozen z latinského slova Rural, což znamená venkov. Místo rurální sociologie však můžeme také používat termín sociologie venkova (Hudečková, Lošťák, 2002). Tato disciplína je dnes často chápána jako disciplína sociálně ekologická (Šindlářová, 1993). Můžeme říci, že se jedná o aplikaci sociologických a analytických otázek na venkovský prostor (Hudečková, Lošťák, 2002). Sociologie venkova se zabývá studiem vesnice ze znalosti společnosti jako celku s důrazem na vlastnosti a vztahy typické pro venkov a zkoumá i relativně konstantní vlastnosti a vztahy venkovské společnosti, které jsou odlišné od sociologické skutečnosti městské (Veselá, 2002).

Rurální sociologie představuje odvětví sociologie, které se zrodilo na přelomu 19. a 20. století ve Spojených státech amerických (Válka, 2011). Dle Majerové a Čmejreka (2005) je vznik datován od roku 1908 ve spojitosti s osidlovací a dosidlovací politikou USA. Naopak Hudečková Lošťák (2002) uvádějí, že vznik rurální sociologie souvisí s rokem 1894, kdy profesor Charles R. Henderson nabídl chicagské univerzitě kurz „*Social Conditions in American Rural Life*“. Jisté však je, že od té doby byly jak na amerických univerzitách, tak na výzkumných pracovištích uskutečňovány empirické výzkumy řešící otázky zemědělství a venkovského života (Válka, 2011). Výsledky byly ihned využity při vzniku a fungování vesnických komunit. Mezi první autory, řešící venkovské společenství, řadíme V. H. Wilsona, K. Butterfielda a C. J. Galpina

(Hudečková, Lošňák, 2000). Dalším autorem je J. M. Gillett, jehož knihu přeloženou do českého jazyka vydal Ústřední svaz agrárních akademiků, což poukazuje na zájem o sociologii venkova v prvorepublikovém Československu (Válka, 2011).

Evropská sociologie venkova se také věnovala sociálním problémům venkova a to zejména problematice dopadu kapitalismu a industrializace. Na rozdíl od amerického venkova, který je tvořen rozptýlenými farmami, je ten evropský tvořen sídly tradičních vesnic. K evropským sociologům, kteří se problematice venkova věnovali, patřili například P. A. Sorokin, C. C. Zimmerman, H. Mendras a norský sociolog R. Alman. (Hudečková, Lošňák, 2000).

Vývoj sociologie venkova v českých zemích jde ruku v ruce s vývojem československé sociologie. Předsociologické období představovaly úvahy o otázkách týkajících se venkovského života. Těmito otázkami se zabývali politikové, filozofové a spisovatelé jako například B. Němcová, K. Světlá, A. Jirásek nebo bratři Mrštíkové (Majerová, 2009). Důležitým aspektem rozvoje rurální sociologie bylo založení Československé akademie zemědělské (1924), kde byla E. Reichem zřízena sekce pro sociologii venkova a historii vesnice (Válka, 2011). Jejím cílem bylo přinášet rozborů ekonomické, politické, sociální a kulturní problematiky (Majerová, 2009). Na její popud v roce 1928 zveřejnil J. Holeček své esejistické dílo *Selství*. V díle představuje své filozofické úvahy, obdiv k selskému stavu a je zde znát příklon k německé filozofii selství (Hudečková, Lošňák, 2002).

Nemůžeme také opomenout brněnské sociology a přírodovědce. Významný výzkum uskutečnili prostřednictvím Studijního sdružení Velká (1931), jehož výsledkem měla být sociologická monografie moravské vesnice. Nedostatek finančních prostředků však způsobil nedokončení tohoto projektu, na kterém se podílel i profesor sociologie na Masarykově univerzitě I. A. Bláha (Válka, 2011). Významnou část ve vývoji sociologie venkova tvořily také studentské iniciativy. Došlo k založení časopisu agrárního studentstva, na Slovensku časopisu DAV, vzniku hnutí SARLÓ a akademického spolku DETVAN (Majerová, 2009).

Po únoru 1948 není sociologie považována za vědu a Česká akademie zemědělská je změněna na Československou akademii zemědělských věd (Hudečková, Lošňák, 2002). Doba normalizace způsobila, že některá sociologická pracoviště byla zrušena a také došlo k utlumení výzkumné činnosti. Až po sametové revoluci se sociologie venkova a také zemědělství začíná studovat a stává se učebním oborem na České zemědělské

univerzitě v Praze a na Mendelově univerzitě v Brně. Významnou představitelkou a autorkou řady učebních textů, která působí na pražské univerzitě, je V. Majerová (Válka, 2011)

Pro sociologii venkova je důležitý typ a velikost venkovského sídla, protože působí na jeho sociodemografickou a socioprofesionální strukturu. K dalším charakteristikám způsobu života patří bydlení, občanská vybavenost, společenské a kulturní vyžití. Venkovský prostor je místem, které má dobré podmínky pro větší teritoriální seskupení jedinců a rodin. Typická je také větší ochota se obětovat a větší důraz na dodržování společenských norem (Veselá, 2002).

V současné době se sociologie venkova zaměřuje zejména na problém urbanizace, rozvoje venkova, migraci, sociální změny, nezemědělské činnosti, instituce, volný čas a životní styl venkovského obyvatelstva.

3.2.1 Venkov a venkovská obec

Venkov můžeme chápat jako předmět sociologie venkova, kdy jsou studovány společenské jevy ve venkovském prostoru (Hudečková, Lošťák, 2000). Jedná se o pojem velice obsáhlý a vyžaduje pohled různých specializací jako je geografie, demografie, ekonomie, sociologie nebo statistika (Majerová, 2009). Proto je vymezení venkovského prostoru velice problematické. Z geografického hlediska chápeme venkov jako mimoměstskou přírodní oblast. Z pohledu sociologie je venkov lidské osídlení s nízkou hustotou obyvatelstva (Veselá, 2002). Jandourek (2001) v sociologickém slovníku definuje venkov jako *„prostor mimo městské osídlení, vyznačující se nižší hustotou obyvatel žijících především ve vesnicích, převážně zemědělskou produkcí spojenou se zvýšenou závislostí na přírodě, tradičnějším životním stylem, vyšší sociální kontrolou, menší sociální heterogenitou a sníženou profesní nabídkou.“*

Když se odborníci zabývali vymezením venkovského prostoru, snažili se vedle sebe postavit venkov a město jako dva typy územních společenství a hledat jejich podstatné znaky. Kládli si velice často otázku, jestli vůbec venkov v 21. století existuje a jestli má vůbec smysl hledat mezi městem a venkovem rozdíly. Studie však prokázaly, že pro venkov 21. století stále platí:

- Venkov má jako fyzický prostor blíže k přírodě než město
- Venkov si zachoval své specifické kulturní rysy

- Venkovská společnost si zachovala určitá svá specifika

Tabulka 1: Venkov vs. město

Kritérium	Venkov	Město
Prostředí	Přírodní	Umělé
Velikost	Menší	Větší
Hustota	Nízká	Vysoká
„Stáří“	Starší	Mladší
Funkce	Spíše zemědělská	Spíše nezemědělská
Vybavenost	Nižší	Vyšší
Sociální struktura	Spíše homogenní	Spíše heterogenní

(Zdroj Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2007)

Český venkov se na první pohled neliší od ostatního středoevropského venkova. Dlouhá staletí se formoval a vyvíjel z původního zemědělského venkova k dnešní variabilnější podobě (Perlín, 1999). Venkovský prostor zahrnuje převážnou část území České republiky (Škabrada, 1999). Zahrnuje nezastavěné území, které tvoří volná krajina (extravilán) s podílem obdělávané a neobdělávané půdy, lesů a vodních ploch a také venkovská sídla (intravilán). V období komunistického režimu podléhala venkovská krajina rozsáhlým změnám. Došlo k scelení pozemků, rozvoji strojové mechanizace a velkovýroby, což mělo negativní dopad na ekologickou rovnováhu krajiny. Změnami prošla také venkovská sídla a architektura. V současném venkovském intravilánu nalezneme městské formy bydlení, jako jsou bytové domy a po roce 1989 se v souvislosti s politickými změnami objevují satelitní městečka, logistické zóny a průmyslové aglomerace postavené na zelené louce. Nové rodinné domy stavěné na vesnici jsou inspirací ze zahraničí, která má k české venkovské tradici daleko. Historickou vesnickou architekturu se podařilo zachovat jen z malé části v rámci kulturního dědictví (Válka, 2011).

Venkovské oblasti jsou samy o sobě specifické, a proto existují mnohé typologie venkovského prostoru. Jedním z významných autorů, kteří se snažili venkovský prostor podle různých hledisek vymezit, je R. Perlín. Například rozdělil venkovské oblasti

s ohledem na sociálně ekonomický vývoj, urbanistickou strukturu nebo tvaru reliéfu (Perlín, 1990):

- *Venkov v bohatých zemědělských oblastech*
- *Bohaté Sudety*
- *Chudé Sudety*
- *Vnitřní periferie*
- *Příměstská zóna*
- *Moravsko-slovenské pomezí*

Dále Perlín dělí venkovské osídlení podle vývoje počtu obyvatel v jednotlivých okresech, které roztřídil do šesti shluků (Majerová, 2009).

- *Sudety (20 okresů)*
- *Nerozvojové oblasti (21 okresů)*
- *Zemědělské oblasti (17 okresů)*
- *Periferní oblasti (4 okresy)*
- *Středočeské okresy (4 okresy)*
- *Okresy suburbánní a moravského pomezí (6 okresů)*

Dále venkovský prostor rozdělil podle potenciálu rozvoje Perlín (2010):

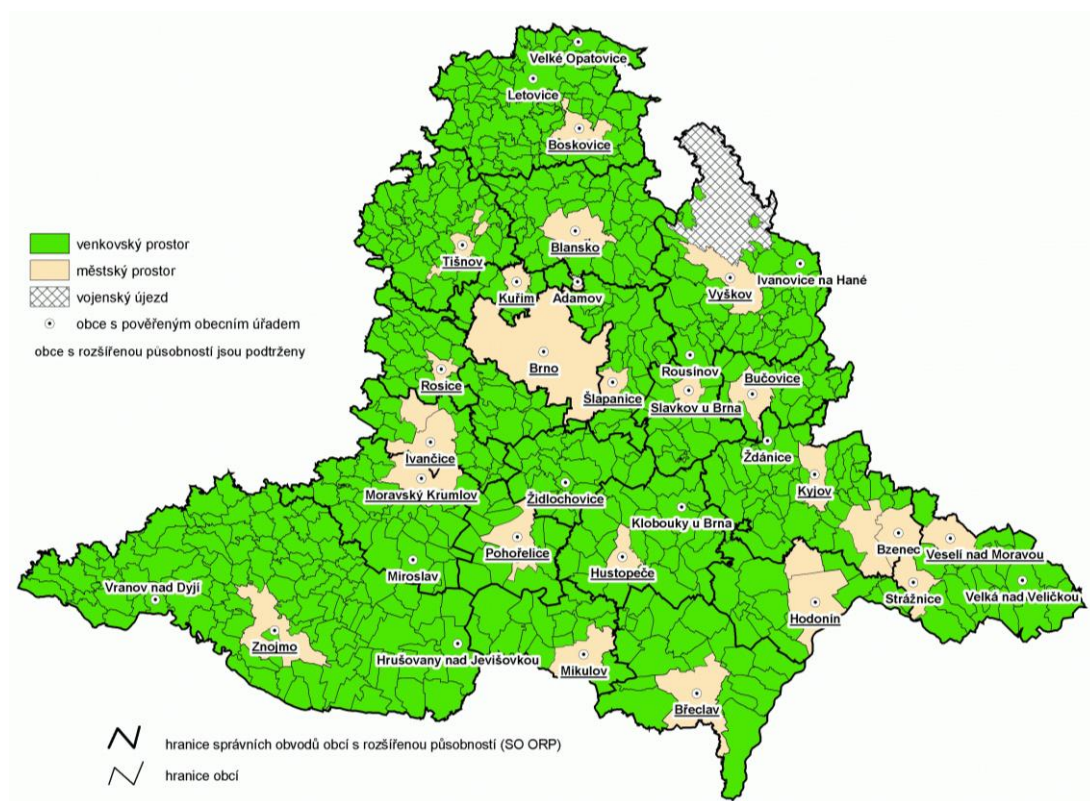
- *Rozvojový venkov*
- *Nerozvojový sousedský venkov*
- *Moravské periferie*
- *Vybavený moravský venkov*
- *Problémový rekreační venkov*
- *Intenzivní rekreační venkov*
- *Strukturálně postižený průmyslový venkov*
- *Neprofilovaný venkov*

V rámci Evropské Unie jsou venkovské oblasti v České republice definovány metodou OECD užívanou Eurostatem. Kritériem je hustota obyvatel s mezní hodnotou do 100 obyvatel/km². Dříve hodnota dosahovala výšky 150 obyvatel/km², ale vzhledem k hustotě některých okrajových států Evropy se snížila (Škabrada, 1999). Podle

Eurostatu jsou také vymezeny venkovské regiony (Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2007):

- Převážně venkovský region (více než 50% obyvatel žije ve venkovských obcích, hustota je menší než 100 obyvatel/km)
- Významně venkovský region (15 – 50% obyvatel žije ve venkovských obcích)
- Převážně městský region (méně než 15% obyvatel žije ve venkovských obcích)

Vymezení Jihomoravského venkova má také svá specifika. Venkovský prostor v Jihomoravském kraji tvoří obce, které nemají statut města, obce se statutem města do 4000 obyvatel a tři města s vyšším počtem částí obce, což jsou Letovice, Rousínov a Velké Opatovice (ČSÚ, 2009).

Obrázek 1: Vymezení venkovského a městského prostoru v Jihomoravském kraji (Zdroj ČSÚ, 2009)

Venkov plní mnoho významných funkcí, které jsou prospěšné jak venkovským obyvatelům, tak i celé společnosti. Na venkově je soustředěna většina zemědělské výroby, také zpracovací a skladovací prostory, poskytuje domov velké části populace,

možnost rekreace a v neposlední řadě je součástí venkova zdravější životní prostředí (Šindlářová, 1993). Současný venkov a žití na venkově není už jen „venkovské“ a snahy o přiblížení k městu se také nenaplnily. Ale po utlumení se opět začaly objevovat některé hodnoty pro venkov typické a začíná se hovořit o rurální renesanci (Hudečková, Lošťák, 2002).

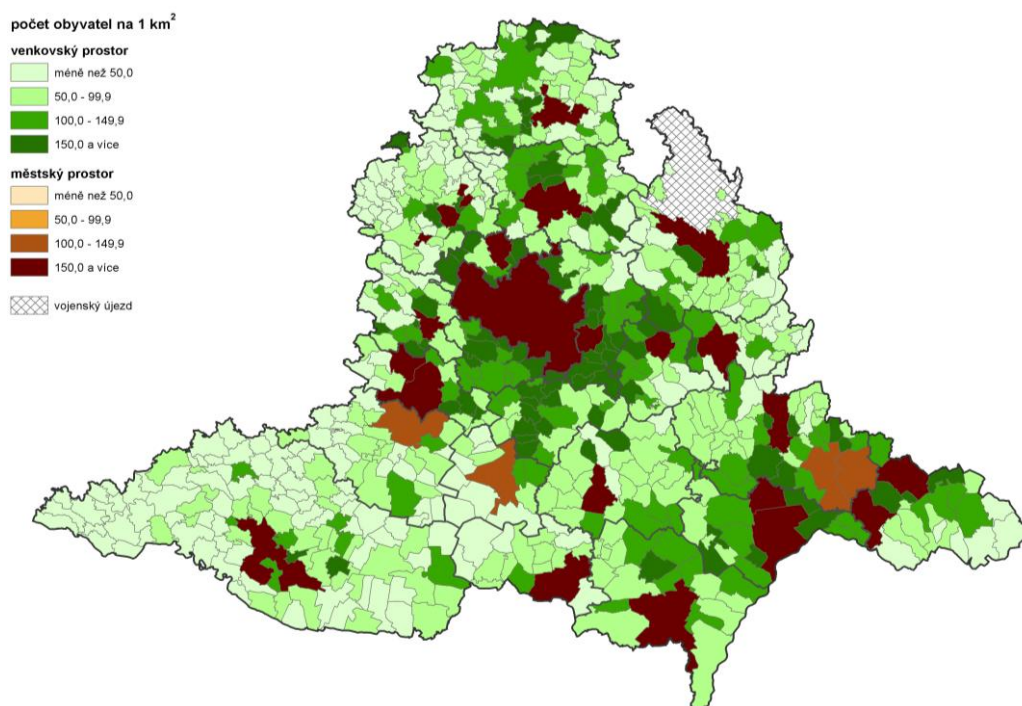
Součástí venkova jsou venkovské obce. Dle zákona o obcích č. 182/2000 Sb. je obec „základním územním samosprávným společenstvím občanů, tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce“. Dále ze zákona vyplývá, že se jedná o veřejnoprávní korporaci, která disponuje vlastním majetkem, vystupuje svým jménem, pečuje o rozvoj svého území a potřeby občanů. Definice venkovské obce není v právním systému České republiky ukotvena a obec je brána jako součást venkovského prostoru společně s jejím okolím (Faltová Leitmanová, 2012). Vymezení venkovské obce je ale velmi obtížné a hlavně záleží na tom, které znaky definující její charakter považujeme za nejdůležitější (Bernard, 2011).

S venkovskou obcí je spojen pojem vesnice, což je sídlištní jednotka ve venkovském prostoru. Z hlediska historického se jedná o typické seskupení obytných a hospodářských stavení s různými funkcemi a významným podílem zemědělské činnosti (Majerová, Čmejrek, 2005). V sociologickém slovníku (Jandourek, 2001) je vesnice definovaná jako malé sídlo, které charakterizuje menší počet obyvatel (do 2000 až 5000), zemědělská produkce, vazba obyvatel k půdě, vlastní formy kultury a význam tradic. Vesnice můžeme kategorizovat dle různých hledisek, protože různé typy mají odlišný vliv na způsob života na vesnici. Můžeme je rozlišovat dle (Veselá, 1998):

- Velikosti (malé, střední, velké)
- Polohy (horské, podhorské, nížinné)
- Terénního situování (vesnice v rovinatém, údolním, svahovitém, kopcovitém terénu nebo v náhorní rovině)
- Půdorysu (okrouhlice, ulicovka, hromadná, dvorcová, návesní, řádková, řadová)
- Komunikační páteře (vesnice s hlavní cestou, žebrovitého typu, s dvojcestím, hvězdovitého typu)
- Způsobu zástavby (s převažující souvislou zástavbou, řadovou zástavbou, rozptýlenou zástavbou nebo vesnice se smíšenou zástavbou)

- Perspektivy (upadající, pomalu rostoucí, stagnující, rychle rostoucí)
- Postavení v sídelním systému (nestředisková sídla ostatní, trvalého významu nebo středisková sídla místního významu)
- Etnické struktury
- Regionálního kulturního střediska (s nebo bez regionálně kulturního střediska)
- Ekonomického hlediska
 - Zaměstnanost (zemědělské, zemědělsko – průmyslové)
 - Ekonomická aktivita (nízká, střední nebo silná aktivita, s aktivitou na úrovni celostátního průměru nebo nadprůměrnou)
 - Dojíždka do zaměstnání (spádově zanedbatelná, slabá, střední, silná)

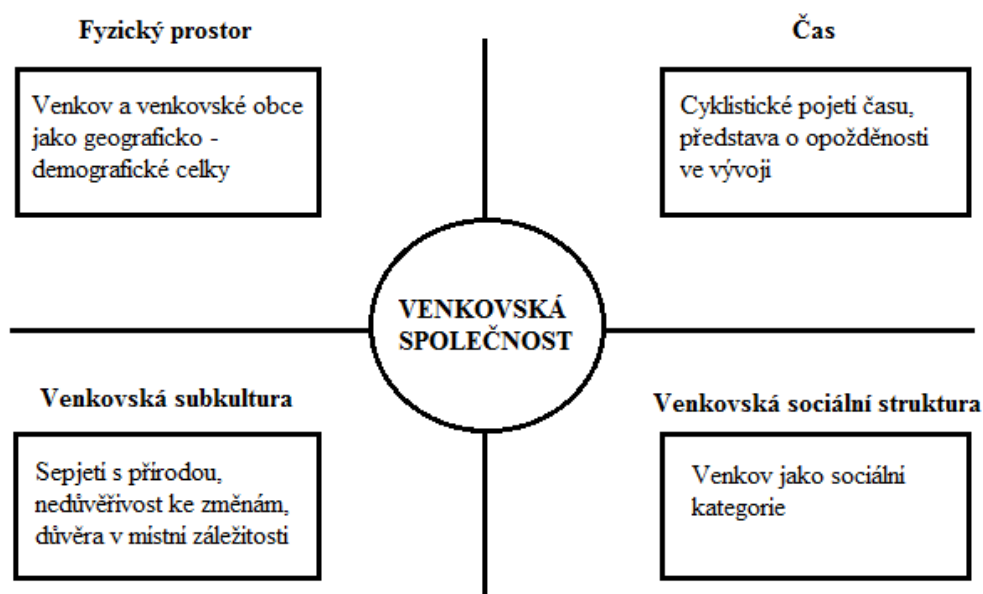
Jak bylo již zmíněno, v České republice jsou venkovské obce vymezeny v rámci definice Eurostat, tedy podle hustoty obyvatel. Vyplývá z ní, že v České republice je téměř 5000 venkovských obcí, které zaujímají rozlohu zhruba 60 000 km², ale žije zde pouze čtvrtina obyvatel (Majerová, 2009). Podle Škabradý (1999) je hustota obyvatel hlavním kritériem a za venkovské obce jsou u nás považovány obce do 3000 obyvatel. Za významné kritérium však považuje i občanskou vybavenost.

Obrázek 2: Hustota zalidnění v obcích Jihomoravského kraje
(Zdroj ČSÚ, 2009)

3.3 Venkovská společnost

Dřívější venkovská společnost představovala soběstačnou a uzavřenou jednotku. Její charakteristickým rysem byl důraz na tradici a místní autority, také silný akcent na rodinu. Dnes ve venkovské společnosti absentuje úcta a důvěra. Stále však přetrvává drobné hospodaření pro vlastní potřebu, které je součástí identity naší vesnice. Část společnosti ale přijala urbánní modely života. Důkazem jsou výstavby sportovišť, tenisových kurtů a přeměna hospodářských dvorů a zahrad na oddechová místa s trávničky a bazény, což dnes odráží sociální statut rodin (Válka, 2011). Soudobá venkovská společnost se pořád heterogenizuje, ale její subkulturní rysy stále spějí k řízení lidského žití zevnitř. Jedná se o lidské seskupení, které je přirozenější, než urbánně organizovaná společnost. Vlivem urbanizace a globalizace se venkovské společenství otevírá sociálnímu makrosvětlu. Negativním jevem je narušování sociální identity venkova a atak masové kultury (Hudečková, Lošťák, 2002).

Obrázek 3: Schéma venkovské společnosti
(Zdroj Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2007)

3.3.1 Sociální struktura vesnice

Venkovská společnost je stabilizovaná struktura sociálních vztahů se specifickými rysy (Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2007). Vzdělanostní a věková struktura obyvatel spadá mezi nejdůležitější ukazatele lidského potenciálu. Z lidských znalostí a kompetencí se

však formální vzdělání identifikuje obtížně. Věkovou strukturu je zase potřeba vykládat podobně jako populační změny. Přestárlé obce bývají většinou ohroženy úpadkem, zatímco mladé obce i ty s rovnoměrně rozloženou věkovou strukturou mají vyšší míru lidského kapitálu. Struktura zaměstnanosti souvisí s lidským kapitálem jen velmi volně a úvaha, že obce s větším podílem zaměstnaných v zemědělství mají nižší lidský kapitál je zjednodušující (Bernard, 2010).

Abychom pochopili současnou situaci venkova, neobejdeme se bez znalosti vývoje struktury venkovského obyvatelstva. Předindustriální vesnice byla typická svojí stabilní sociální strukturou a způsobem obživy, která spočívala v zemědělství. Pracovalo se na zděděné půdě, ke které mělo venkovské obyvatelstvo silný vztah, což ovlivňovalo způsoby jednání venkovského člověka. Základní sociologickou jednotkou na venkově byla rolnická rodina, kterou tvořil hospodář, jeho žena a děti. Případně s nimi žili rodiče hospodáře nebo svobodní sourozenci. Rodina měla patriarchální strukturu s rozdělenou dělbou práce (Válka, 2011). Sociální strukturu tvořili sociální skupiny (Majerová, 2009):

- nevlastníci půdy
 - zemědělní dělníci (byli zaměstnáni na velkostatkách za mzdu)
 - čeled' (zaměstnáni u středních rolníků a velkostatkářů. Bydleli a stravovali se společně se selskou rodinou a měli svá práva a povinnosti)
 - deputátníci (bydleli v deputátních bytech, část mzdy měli v penězích a část v naturáliích)
- vlastníci půdy
 - Drobní rolníci (výměra jejich pozemků se pohybovala od 2 až 5 ha)
 - Střední rolníci (vlastnili 5 – 10 ha půdy)
 - Velcí rolníci (vlastnili 20 – 50 ha půdy)
 - Statkáři a velkostatkáři (vlastnili půdu nad 50 ha)

Střední rolníci představovali až do začátku kolektivizace rozhodující sociální skupinu na vesnici a z jejich řad se vybírali představitelé do obecní samosprávy. Velcí sedláci zase patřili k propagátorům nových technologií a začali využívat strojovou práci. Díky objemné produkci byli soběstační a vyváželi i do zahraničí. Statkáři a velkostatkáři většinou pocházeli z řad pobělohorské šlechty a hlásili se k německé národnosti. Jejich hospodářství řídili správci a šafáři (Válka, 2011). Po první světové válce a vzniku

Československa proběhla pozemková reforma, která spočívala v konfiskaci velkohospodářské půdy, což zasáhlo i sociální strukturu, kdy vznikla nová rolnická hospodářství. Reforma posílila především skupinu středních rolníků (Šindlářová, 1993). Významně český venkov ovlivnil rozvoj průmyslu, kdy se začalo stavět mnoho průmyslových závodů. Došlo také k podstatné změně sociální struktury. Na venkově postupně rostl počet průmyslových dělníků, kteří nebyli tolik svázáni s půdou jako rolníci (Hudečková, Lošťák, 2002). V 30. letech už tvořili dělníci a řemeslníci podstatný podíl struktury venkovského obyvatelstva (40 – 55 %). Další část tvořilo obyvatelstvo vázané na zemědělství, drobní rolníci (20 – 25 %), střední rolníci (12 – 16 %), velkostatkáři (3 – 6 %). Zbytek tvořili zaměstnanci (9 – 15 %) a živnostníci (4 – 10 %). Dělníci za prací dojížděli a i díky jejich vlivu ztrácely vesnice svoji tradiční izolovanost a postupně se modernizovaly (Šindlářová, 1993). Venkov se také potýkal s procesem postupného vylidňování. Obyvatelé se stěhovali ať už z důvodu ekonomických či psychologických. Patrné je to po srovnání let 1900 a 1930. V roce 1900 pracovalo v zemědělské výrobě 46,18%, zatímco v roce 1930 to bylo pouze 27,4%. Přesto český venkov neztrácel svůj charakter silné sociální struktury, kde podstatnou roli hrály místní autority. K narušení stability dochází příchodem roku 1938, kdy dochází k podstoupení českého pohraničí a odsunu českých rodin. Českým rodinám byl zabaven majetek i s půdou zděděnou po předcích (Válka, 2011). Druhá světová válka zase na druhou stranu přinesla zastavení vylidňování venkova. Venkov byl brán jako bezpečnější prostředí a zemědělství zajišťovalo potravinovou bezpečnost pro rodiny, čímž se opět zvedla jeho prestiž (Šindlářová, 1993). Radikální zásah do venkovské struktury znamenal poválečný odsun Němců z takzvaných Sudet, kdy došlo k plenění kvetoucích statků bezzemky z Revolučních gard (Blažek, 1998). Odsun necelých tří milionů obyvatel českého pohraničí měl dalekosáhlé důsledky, kdy se během krátkého období změnila etnická, sociální i majetková struktura některých oblastí. Tyto oblasti pak byly dosídlovány zcela novým obyvatelstvem, jak z vnitrozemí Československa, tak lidmi z východní a jihovýchodní Evropy, kteří neznali české poměry a neměli žádný vstupní kapitál. Mezi oběma skupinami také panovalo značné napětí. Odsunem českých Němců tak došlo k rozvrácení struktury s celospolečenským dopadem. Řada vesnic zanikla, jiné zase nebyly zcela dosídleny s důsledky, z nich některé přetrvávají i dnes (Nešpor, 2005). Dalším důležitým mezníkem se stal rok 1948 a nastolení komunistického režimu. Jednalo se o období prosazování ideje kolektivizace podle vzoru sovětských soudruhů.

Kolektivizace přinesla združstevňování vesnice a likvidaci rolníků. Bohatí vesničané a třídní nepřátelé byli systematicky likvidováni. Jejich majetek byl zabaven, velká část byla uvězněna a docházelo také k násilnému vystěhování bohatých vesničanů s rodinami z původního bydliště (Válka, 2011). Toto období přineslo největší změny v sociální struktuře a vznik nové sociální skupiny družstevníků, což ovlivnilo sociální strukturu celé společnosti.

Tabulka 2: Vývoj sociální struktury zemědělského obyvatelstva 1949 - 1980

Skupiny	1949 (%)	1960 (%)	1970 (%)	1980 (%)
Dělníci	56,4	56,3	58,2	57,7
Zaměstnanci	16,4	27,9	26,5	30,9
Družstevní rolníci	0,0	10,6	9,0	8,8
Ostatní družstevní výrobci	0,0	1,2	1,6	0,9
Jednotlivě hospodařící rolníci	20,3	3,5	1,2	0,3
Svobodná povolání	3,8	0,5	0,1	0,1
Kapitalisté	3,1	0,0	3,4	1,3

(Zdroj: Šindlářová, 1993)

Po sametové revoluci se změnily politické poměry, které přinesly rehabilitaci soukromého vlastnictví, možnost volby a možnost prokázat své vlastní schopnosti (Šindlářová, 1993). Po transformaci českého zemědělství dochází k restrukturalizaci, která měla dopad i na sociální sféru. Bývalý družstevníci přešli pracovat do jiných odvětví, ale došlo k rozvoji soukromých hospodářství, kdy vznikly hlavně rodinné farmy. V zemědělství došlo k velkému poklesu zaměstnanosti (Válka, 2011). Stále více venkovských obyvatel je svojí existencí vázána na město, kam dojíždí za prací. Se zvyšující dojížděnkou se pro mnohé obyvatele stává jejich dům pouze bydlištěm ne-li noclehárnou. Venkov stále stárne, protože mladí lidé odcházejí do měst za prací. Také se mění poměr mezi počtem mužů a žen, kdy se na venkově vytváří převaha mužů a s tím spojené problémy při hledání partnerů. V důsledku celorepublikového trendu se také na venkově zvyšuje počet jedno nebo dvoučlenných domácností a zmenšuje se velikost rodin. Venkovská struktura se rozrůznila podle povolání a vzdělání. Na venkov pronikají městská povolání, jako jsou služby a obchod. (Hudečková, Lošťák, 2000).

3.3.2 Specifické skupiny na venkově

Ženy tvoří na venkově skupinu, jejíž problematika není ještě uspokojivě popsána a vyřešena. Nepodařilo se dosud nastolit podmínky pro vytvoření modelu mateřské a rodinné role ženy (Šindlářová, 1993). Sociální role ženy a muže se od sebe liší a její místo v rodině je nezastupitelné. Na venkově se ženy podílí především na drobném domácím hospodářství, nahrazují nedostupné služby a omezené nabídky ve využití volného času (Veselá, 1998). Samy ženy jsou nespokojeny především s rozdílností pracovního ohodnocení, kdy ženy mají za stejnou práci nižší plat než muži, ale řada mužských zaměstnání je také mnohem lépe placena. Ženský plat je v rodině brán jen jako doplňkový (Majerová, 2009). Co se týká oblasti zemědělství, zde byly nespokojeny ženy především s vyšším vzděláním a raději volili dojížděku do lepší práce (Veselá, 1998).

Další skupinou jsou staří lidé, kteří jsou stále rozšiřující se skupinou venkovského obyvatelstva, a zabezpečení jejich péče se stává stále větším problémem. Z hlediska stálého poklesu komunikace mezi venkovskými lidmi je sociální integrace starších lidí stále obtížnější. Sociální infrastruktura a vybavenost také není na venkově na takové úrovni, aby uspokojivě řešila problémy starší části venkovské populace. Obecně se stále spoléhá na sousedskou a příbuzenskou pomoc a nové formy mimo rodinnou péči se neřeší (Majerová, Čmejrek, 2005). Část starých lidí přebývá ve vícegeneračním bydlení a další část v samostatných domácnostech. Jejich ekonomická situace, zdravotní stav a bytové podmínky jsou v mnohých případech nedostatečné (Veselá, 1998). Zajímavé však je, že staří lidé vykazují značný zájem o okolní dění a udržování sociálních kontaktů. Proto je důležité zajištění jejich materiálních a sociálních potřeb. V současné době jsou staří lidé na rozdíl od dob minulých sebevědomější a aktivnější (Šindlářová, 1993).

Další skupinou jsou chalupáři, kteří tvoří ve venkovském společenství jinorodý prvek, který je původními obyvateli přijímán různě. Chalupáři jsou městští lidé většinou s vyšším vzděláním, kteří kupují na vesnicích bývalé zemědělské usedlosti a rekonstruují je na rekreační objekt. Chalupaření společně s chatařením má své kořeny již v první republice a masově se rozrostlo v době totalitního režimu. Chalupa slouží svému majiteli jako místo odpočinku, kde dočasně změní svoji sociální roli v souvislosti s činnostmi, které vykonává, aby se odreagoval od městského života. Vztahy se starousedlíky mohou být neutrální, pozitivní i negativní. Pozitivní je, když se chalupáři

dostatečně sžijí s vesnickým životem a jeho obyvateli. Mohou tak podněcovat činnosti, které vedou k rozvoji kultury a společenského života (Válka, 2011).

3.4 Rodina a domácnost

Příbuzenství, rodina a manželství jsou úzce propojené výrazy, které mají v sociologii velký význam. Rodinu tvoří skupina příbuzných, kteří zajišťují výchovu dětí. Rozlišujeme rodiny nukleární, což jsou domácnosti, kde žije manželský pár a jejich děti a rodiny rozšířené, které tvoří i další příbuzní (Giddens, 2009). Rodina vždy tvořila ve společnosti základní buňku. Moderní rodina však ztratila mnoho svých původních funkcí a jiné funkce se přizpůsobily změnám. (Hudečková, Lošťák, 2000). Mezi funkce rodiny řadíme (Majerová, 2009):

- Biologickou funkci (plození potomstva, uspokojování sexuálních potřeb)
- Ekonomickou funkci (zajištění prostředků pro živobytí)
- Socializační a kulturní funkci (výchova, vzdělání, sociální začlenění, předávání kulturních hodnot)
- Emocionální funkci (uspokojení citových potřeb, pocit jistoty a podpora)

Rodina je stále pro člověka nejvýznamnější ekonomickou institucí, zároveň však ztratila svůj monopol na plození dětí (Možný, 2002). Po ekonomické stránce přestala být venkovská rodina závislá na zemědělské činnosti. Nová ekonomická postavení v pracovním procesu rozlišují venkovské rodiny na rodiny zemědělské, nezemědělské a nový typ podnikatelské rodiny. Důležitým hlediskem pro všechny typy je, zdali jednotliví členové vyjíždí do zaměstnání nebo ne. Ta část rodiny, která se dopravuje do zaměstnání do města, přináší na vesnici městské vlivy, které se odráží ve vybavenosti domácnosti, životním stylu a žebříčku hodnot (Veselá, 1998). Z hlediska náboženství už rodina nezajišťuje výchovu křesťanského učení, tento úkol byl zcela přenesen na církevní instituce. Zároveň se změnilo postavení otce, jako nositele náboženské výchovy, protože tato role byla přenesena na matku. Rodina je ale stále nositelem religiozity na venkově, což má vliv i na rodinný život. Pro některé rodiny má náboženství velký význam a nelze v tomto ohledu opomenout důležitost setkávání a výměnu informací (Hudečková, Lošťák, 2000). Za poslední dobu však rodina nechala svým potomkům v oblasti náboženského života volnost (Šindlářová, 1993). Kulturní funkce rodiny také oslabila, i když i dnes je rodina na venkově nositelem mnoha zvyků

a tradic. Dříve plnila funkci zprostředkovatele a tvůrce umění. Dnes je sice lidové umění také udržováno, ale převládá názor, že se buď člověk musí umění naplno věnovat, nebo je jen pasivně přijímat. Pasivní přístup v současné konzumní společnosti stále přibývá na síle. V oblasti výchovy rodina pozbyla důležitého aspektu vzdělávání, které přešlo na školství, naopak socializační funkce rodiny neztratila svůj význam a je stále výrazná (Hudečková, Lošťák, 2000).

Domácnosti jsou tvořeny páry stejného i opačného pohlaví nebo skupiny osob, které jsou nebo nejsou v příbuzenském vztahu (Možný, 2002). Dle příbuzenských vztahů, hospodaření a bydlení rozlišujeme domácnosti:

- Cenové (na základě příbuzenských vztahů, těžištěm je rodina)
 - Rodinné
 - Úplné rodiny (jádem je manželská dvojice s dětmi nebo bez dětí)
 - Neúplné rodiny (jeden rodič s alespoň jedním dítětem)
 - Nerodinné (vícečlenné společně hospodařící domácnosti příbuzných i nepříbuzných, které netvoří rodinnou domácnost)
- Hospodařící (tvoří ji osoby podílející se na úhradě výdajů domácnosti)
- Bytové (tvoří je osoby trvale bydlící v jednom bytě, zahrnuje jednu nebo více hospodařících nebo cenových domácností)

Vymezení hospodařící domácnosti slouží pro sledování životní úrovně, vybavenosti, příjmů a výdajů. Určením bytové domácnosti hodnotíme kvalitu bydlení (Veselá, 1998). Domácnost na venkově je povahově stejná jako městská, ale je větší. Její velikost se však postupně snižuje, a to důsledkem růstu počtu jednočlenných domácností (Veselá, 1998). Počet jednočlenných domácností je větší než ve městech a tvoří je vdovy, vdovci, staří mládenci a rozvedení. Dříve bylo na venkově běžné třígenerační soužití, kdy nejstarší generace sice podléhala ekonomické závislosti na mladší, ale poskytovala pomoc v domácnosti a při hlídání dětí. Tato vzájemná podpora byla výhodná pro obě strany, proto se předpokládá, že se vícegenerační bydlení na venkově opět rozšíří (Šindlářová, 1998).

Často se říká, že jaká je společnost, taková je rodina a naopak, jaké je rodina, taková je společnost (Možný, 2002) Z toho důvodu se sociologie zabývá proměnami venkovské

rodiny, protože může mnohé prozradit o vývoji celého venkova a společnosti (Šindlářová, 1993).

3.5 Zemědělství

Zemědělství jako činnost byla vždy významným indikátorem stavu společnosti, která zajišťovala přežití a populační růst (Šindlářová, 1993). V rámci sociologie je zemědělství chápáno jako sociální aktivita. Jedná se o jednu z nejstarších ekonomických činností člověka, která v sobě zahrnuje pěstování rostlin a chov hospodářských zvířat (Majerová, Čmejrek, 2005). Charakter zemědělství, odvíjející se zejména od přírodních podmínek a částečně i od sídelní struktury, stanovuje podobu a možnosti určitého venkovského prostoru. Proto je při hodnocení provázanosti rozvoje venkova a rozvoje zemědělství účelné zabývat se zemědělskými kategorizacemi území a také využitím půdy v rámci zemědělské výroby i v rámci celého území. Kategorizace zemědělského území na základě přírodních předpokladů pro různé využití v zemědělské praxi se na území ČR prováděla již od začátku 20. let minulého století. V současné době a zejména po 1. 1. 2004 jsou pro tato hodnocení uplatňovány tři typy kategorizace zemědělského území: zemědělské výrobní oblasti, méně příznivé oblasti a zranitelné oblasti (Bínek et al., 2007).

Na počátku 21. století se zemědělstvím živí už jen málokdo, protože tato profese má velmi malý sociální status, v důsledku změn produktivity práce a přechodu k postindustriální společnosti, kdy není v zemědělství tolik pracovních sil. (Válka, 2011). Po revolučním roce 1989 se politická elita snažila napravit křivdy z minulosti. Restituce však zemědělství příliš nepomohly, naopak se vytvořila družstva vlastníků, kde velká část v zemědělství nikdy nepracovala a nechtěla ani začínat. Nedošlo k žádné restrukturalizaci a ani se nezavedly žádné moderní technologie, které by pomohly konkurenceschopnosti českého zemědělství vůči světovému trhu. Ke zhoršení také přispělo rušení státních dotací. Situace v zemědělství zproblematizovala i situaci českého venkova. Současné zemědělství včetně jeho negativních sociálních a politických dopadů se podřídl diktátu velkých národních korporací. Zaměřilo se na integrovanou výrobu, zpracování a obchod s výrobky, které mají celosvětový rozsah. Je viditelná snaha maximalizovat své zisky a soustředění na ekonomicky výhodnější typy výroby bez ohledu na následky. V České republice se daří především velkostatkům, které pracují hlavně s malou mírou přidané hodnoty a jsou závislé na diktátu trhu, tedy

zpracovatelů a distributorů (Nešpor, 2005). Jen malá část zemědělců se po roce 1989 zaměřila na nekonvenční zemědělskou produkci. Tento způsob u nás představuje výroba nezávadných biopotravin prostřednictvím ekologického zemědělství, které kromě produkce potravin řeší otázky sociální, ekonomické, kulturní a ekologické. Jedná se o uznávaný vzor, který podporuje nejen Evropská Unie. V České republice se stále ještě rozvíjí a vzbuzuje protichůdné názory (Válka, 2011).

Zajímavou alternativou v zemědělství je komunitou podporované zemědělství, které nemá v České republice kořeny, ale ve Velké Británii či Francii je už hojně rozšířené. Tento systém hospodaření však nalezneme i v České republice. Jedná se o partnerství mezi hospodáři a spotřebiteli, které je formálně potvrzeno smlouvou. Oba spolu nesou rizika a výnosy zemědělského hospodaření, kdy spotřebitel poskytne vstupní kapitál před začátkem sezóny a zajistí tak zemědělci jistotu odbytu jeho produktů. Tento systém podporuje rozvoj rodinných farem, které jsou šetrné k životnímu prostředí a záleží jim na zdraví jejich zákazníků. Zemědělci nemusí hospodařit pod diktátem trhu s nestabilními cenami, ale pro konkrétní místní společenství ve svém okolí (Pařízková, 2013). Často je v souvislosti se zemědělstvím zmiňována agroturistika, což je forma agrární turistiky. Je provozována podnikateli pracujícími v zemědělství a slouží jim jako doplňková alternativa pro získání finančních zdrojů (Schneider, et al, 2008). Agroturistika byla vnímána jako určitá naděje, která podpoří obnovu venkova v horských a pohorských oblastech a bude řešit problémy nezaměstnanosti a životního prostředí. Dnes se ukazuje, že to bylo spíše přání než reálná skutečnost. V České republice je zatím v počátku (Válka, 2011).

Budoucnost zemědělství je v multifunkčnosti, která představuje udržitelný způsob zemědělství i rozvoj komunity (Mardsen, Sonnino, 2008).

3.6 Obecní samospráva

Obnovení demokracie se projevilo ve znovuzavedení obecní samosprávy. Stalo se tak přijetím zákona č. 367/1990 Sb., kterým bylo udáno nové právní vymezení obcí, což odstartovalo masivní desintegraci. Rozdělením vznikaly nové malé obce do 500 obyvatel a zároveň se z původních velkých obcí stávaly obce menších kategorií. Zvýšil se tedy počet obcí v kategorii do 500 i do 200 obyvatel a poklesl počet obcí nad 500 obyvatel. Díky tomuto trendu vzniklo v letech 1990 a 1991 téměř 2000 nových obcí a

celkový počet se zvýšil zhruba o jednu třetinu (Perlín, 1999). V současné době je v České republice evidováno 6249 obcí (Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2007).

Obec je základní jednotka veřejné správy. S jejími samosprávnými objekty se stará o hospodářský, sociální a kulturní rozvoj, měla by zajišťovat zdravé životní prostředí a uspokojení potřeb občanů. Aby se obec stala samostatným útvarem, musí plnit určité podmínky:

- Autonomie daná legislativou
- Legislativně daná pravidla pro vytvoření a funkce samosprávních celků
- Dostatek finančních a materiálních prostředků
- Sama hospodaří se svým majetkem
- Zabezpečuje veřejný pořádek
- Spravuje školská zařízení
- Podílí se na sociální péči
- Spravuje místní komunikaci a veřejné osvětlení
- Zajišťuje svoz odpadů a jeho likvidaci
- Zřizování organizací pro uspokojování potřeb občanů
- Zřizování zdravotních, sociálních, kulturních a sportovních zařízení
- Samostatně podniká a podílí se na rozvoji podnikatelské činnosti v obci (Hudečková, Lošťák, 2000)

Zákon o obcích (č. 182/2000 Sb.) rozlišuje obce s pověřeným úřadem, obce s rozšířenou působností, městys, město a statutární město. Venkovské obce, tedy obce do 3000 obyvatel jsou specifickou skupinou a jejich řízení vyžaduje specifické přístupy. Jsou to obce, které jsou charakteristické nižším počtem obyvatel, často špatnou dopravní polohou a také problematickými ekonomickými předpoklady. Všechny tyto aspekty kladou na starosty a jiné činitele zvýšené nároky. Obec je spravována zastupitelstvem, což je volený orgán obce, který plní rozhodovací funkci a působí a jako realizátor rozvojových činností (Bínek et al., 2007). Starostové venkovské obce se od starostů měst liší typem a rozsahem agendy a institucionální kapacitou, kterou mají k dispozici. Jsou také více odkázáni sami na sebe. V malých obcích je starosta současně politickým aktérem i administrativním pracovníkem. V nejmenších obcích, kde není starosta uvolněn a pracuje jako dobrovolník, je často problémem ve špatné orientaci v předpisech, dotačních programech a ekonomických věcech (Bernard, 2010). Podmínkou kvalitní

samosprávy je používání vhodných nástrojů, jako jsou strategické a územně plánovací dokumenty. Ve venkovském prostoru se také velmi dobře uplatňují svazky obcí, které mohou pomoci při nedostatečném personálním a kvalifikačním vybavení místní samosprávy. Na počátku demokratického období vstoupili do vedení lidé s nadšením a dobrým úmyslem, kterým ale chyběly zkušenosti. Stát navíc některé své kompetence na obce přenesl, což vedlo ještě k většímu růstu požadavků na obce i jejich zastupitele. Bylo potřeba se neustále učit a sbírat zkušenosti. Současná vedení se již mohou opřít o metodiky a nástroje výkonu správy, ale zase se značně zkomplikoval celý správní systém, který obtížně zvládají hlavně neuvolnění starostové. Dalším problémem je stále obtížnější dosazování kvalitních lidských zdrojů do výkonu samosprávy v důsledku stárnutí a vyliďňování venkova (Binek, et al., 2007). Obce jsou z hlediska kulturního a ekonomického kapitálu slabé, což je omezuje v prosazování projektů oproti městu. Jejich cílem by měla být obnova soudržnosti venkovské společnosti, vlastní budoucnost, rozvoj a suverenita (Hudečková, Lošťák, 2000). Vše ovlivňuje sociální kapitál obce, který představuje důležitý faktor pozitivního vývoje (Woods, 2008).

3.7 Infrastruktura a občanská vybavenost

Služby a rozvoj infrastruktury jsou důležitými ukazateli rozvinutosti obcí a kvality života v nich (Bernard, 2010). Sociální infrastruktura na venkově je na rozdíl od města méně kvalitní a vyskytuje se v menší míře (Veselá, 1998). Venkovské obce však nemohou poskytovat stejné služby jako centra. Měly by se především zaměřit na služby, které jsou občany využívány denně nebo napomáhají k rozvoji společenského života, neboť dojíždění za takovými službami do jiných obcí znamená pravidelnou časovou zátěž (Bernard, 2010). Z výzkumu moravského venkova Šaradina (2012) vyplývá, že zhruba polovina obcí má vyřešenou základní infrastrukturu. Přesto některé obce stále postrádají plynovod, vodovod nebo kanalizaci. Jen zanedbatelné množství postrádá obchod, restauraci nebo hospodu. Polovina obcí má na svém území základní školu a zhruba 70% mateřskou školu. Dopravní obslužnost je ve většině obcí hodnocena jako dobrá a v některých se také nachází železniční spojení. V drtivé většině obcí se nachází sportovní hřiště nebo jiné sportovní zařízení a také nějaké kulturní zařízení. Dle výzkumu na vesnicích nejcitelněji chybí kanalizace, čistírna odpadních vod, lékařská ordinace a ubytování pro turisty. Vybavenost a dostatečný rozpočet jsou mezi lidmi chápány jako úspěch či neúspěch komunálních politiků. Na vybavenost obce působí

ekonomické subjekty, dá se říci, že čím více se jich v obci nachází, tím je obec více vybavená. Důležitým kritériem je i počet obyvatel, protože čím více má obec obyvatel, tím lepší má vybavenost (Šaradín, 2012).

Hospoda je místo pro každodenní život vesnice, kde část obyvatel tráví svůj volný čas. Je to určité prostředí komunikace, dočasně sdružující občany za účelem projednání důležitých či méně důležitých záležitostí. Dříve plnily hospody významnou kulturní funkci, protože se v jejich prostorách hrálo divadlo, slavily svátky, dojednávaly obchody a jiné záležitosti. Tyto vlastnosti (čistota, útulnost a služba hostům) pohostinství pozbylo, když bylo ve vlastnictví Jednoty a dnes se velice těžko znovunalezají. Pokud však oživení venkova má jako jedna z možností zajistit venkovský cestovní ruch, je znovunabytí pohostinské kultury do budoucna důležité (Hudečková, Lošťák, 2000).

Ze sociologického hlediska je důležitou kulturní a společenskou institucí škola. V minulosti si byli lidé důležitostí školy v prostředí vesnice dobře vědomi a většinu škol vybudovali vlastními silami (Šindlářová, 1993). V předválečném období se na českém území vyskytovala bohatá síť venkovských škol. Škola byla nositelem vzdělání, kultury a šířila technický pokrok. Učitel se těšil vysoké prestiži, inicioval kulturní a společenské dění a zpravidla vedl obecní kroniku. Po válce škola i učitelé přišli o své významné postavení (Hudečková, Lošťák, 2000). Docházelo také k rušení škol a to především z důvodu ekonomického. Změnilo se také postavení učitele. Dnes učitelé svoji původní roli ztratili a obecně už nejsou uznávanými představiteli inteligence na vesnici. Škola však může prostřednictvím učitelů formovat v dětech pocit domova a zakořenění v určitém místě a posílení ztotožnění s obcí. Absence škol v malých obcích je již patrná (Šindlářová, 1993). Co se týká budoucnosti venkovské školy, tak předválečný stav se již obnovit nepodaří. Stále však škola zůstává významným prvkem sebevědomí obce. Tento argument ale není pro soudobou společnost dostatečný, aby se školy obnovovaly. Její budoucnost bude zřejmě spočívat ve vybudování mobilní sítě celoživotního vzdělání a poradenství (Hudečková, Lošťák, 2000).

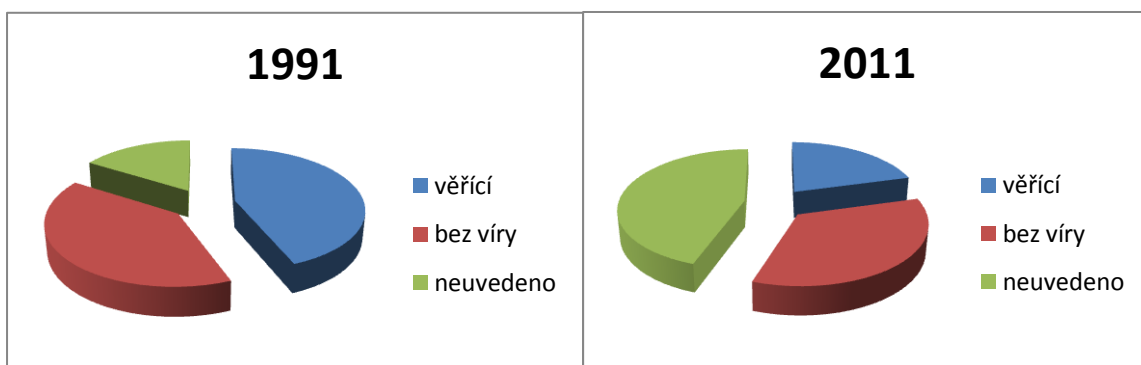
3.8 Náboženství

Náboženství je dle sociologického slovníku (Jandourek, 2007) soubor přesvědčení, postojů, symbolů a praktik vycházející z myšlenky něčeho posvátného, sjednocující lidi do náboženských komunit.

Sociologické přístupy k náboženství formovaly myšlenky Marxe, Durkheima a Webera. Za nevlivnější monoteistická náboženství považujeme judaismus, křesťanství a islám (Giddens, 2009). Náboženské symboly a rituály jsou ve velké míře součástí kultury a umění dané společnosti. Symboly mají v člověku vzbudit úctu a bázeň (Majerová, 2009). Velké náboženské organizace, které mají formální strukturu, jsou církve. K menším a méně formálním patří sekty. Společně náboženstvím je často zmiňovaná sekularizace, která odkazuje ke slábnoucímu významu náboženství. Tradiční církve zažili v poslední době pokles členstva, za to se ale stále častěji objevují nová náboženská hnutí. (Giddens, 2009). Co se týká rozšíření hlavních náboženství, tak největší zastoupení tvoří křesťanství, poté islám a nakonec hinduismus a buddhismus (Majerová, 2009).

V České republice ukazuje poslední sčítání lidu, že dochází od roku 1991 ke snižování podílu věřících osob. Na druhou stranu ale dochází ke zvyšování počtu registrovaných církví. V roce 1991 bylo na českém území registrováno 19 církví, při posledním sčítání v roce 2001 jich bylo již 32. Během dvaceti let počet věřících poklesl na polovinu. V období 2001 - 2011 byl úbytek počtu věřících ovlivněn vysokým počtem neuvedených odpovědí a také počtem osob, které uvedly, že jsou bez vyznání nebo svůj postoj k víře neuvedli.

Graf 1: Srovnání míry religiozity

(Zdroj: ČSÚ, 2014)

Změny jsou viditelné i na venkově, který je typický výraznými regionálními rozdíly, co se týká náboženství. Nejvíce věřících venkovanů se nachází na jižní a východní Moravě, zatímco severní Čechy jsou charakteristické malým podílem věřících. (Hudečková, Lošťák, 2000).

Tabulka 3 :Obyvatelé hlásící se k náboženské víře podle velikosti obcí 2011

Velikostní skupina obcí	Počet obyvatel	Věřící celkem		Věřící hlásící se k církvi		Věřící nehlásící se k církvi	
		abs.	% z počtu obyvatel	abs.	% z počtu obyvatel	abs.	% z počtu obyvatel
do 199	190 509	47 456	24,9	36 367	19,1	11 089	5,8
200 – 499	653 356	146 434	22,4	108 408	16,6	38 026	5,8
500 – 999	940 142	216 878	23,1	160 469	17,1	56 409	6,0
1 000 -1 999	1 002 103	236 269	23,6	174 223	17,4	62 046	6,2
2 000 - 4 999	1 228 315	274 666	22,4	197 169	16,1	77 497	6,3

(Zdroj ČSÚ, 2014)

V současné době můžeme na venkově pozorovat snahu o oživení náboženského života. Dochází k oživování pastorální péče i kulturních aktivit církve. Samy obce se snaží o opravy a budování kaplí a kostelů. Přesto vliv náboženství nijak neposiluje.

Náboženské vyznání rozděluje venkovskou populaci na skupiny. Víra je typická pro starší generaci, obyvatelé se základním a vysokoškolským vzděláním, s nezávislou hospodářskou činností a zemědělci. Naopak nejmenší orientace k vyznání je patrná u mládeže, osob se středoškolským vzděláním, zaměstnanců a nezemědělců (Hudečková, Lošťák, 2000).

3.9 Volný čas a způsob života

Volný čas představuje dobu, kdy člověk koná činnost podle svého uvážení a s takovou intenzitou, aby odpočíval, bez záměru produktivity. Do volného času neřadíme činnosti spojené s realizací biologických potřeb a rodinné povinnosti. S volným časem jsou spojeny i jeho limity, které jej ovlivňují. Jedná se o geografické prostředí a rozvoj společnosti. I charakteristiky samotného jedince mají vliv na trávení volného času. Patří sem: sociální status (věk, pohlaví, tradice, rodinný stav), socioekonomický status (bydliště, vzdělání, profese), osobnostní charakter (psychika, temperament, zájmy) (Schneider et al., 2008). Volný čas je dle svého rozsahu nedílnou součástí způsobu života a člověk si jej vyplňuje různými způsoby. Otázka volného času sama o sobě evokuje změny ve způsobu života oproti minulosti. Někteří svůj volný čas tráví aktivním způsobem a jiní pasivně. Zvláště prostředí vesnice bylo spojováno s pasivním trávením volného času (spánek, odpočinek, nicnedělání). I některá zaměstnání svojí náročností nahrávají k pasivnímu odpočinku. Naopak jsou lidé s nenáročným,

monotónním zaměstnáním, kteří se ve volném čase snaží o opak. Příkladem mohou být aktivity chalupářů (Šindlářová, 1993). Na venkově je často volný čas vyplňován prací na domě. Ať už jsou to různé rekonstrukce nebo nová stavba. Taková aktivita je v prostředí vesnice velice ceněna, protože posiluje prestiž, umožňuje vysokou míru seberealizace a výsledky jsou vidět. Běžnou náplní volného času jsou na vesnici práce na zahradě a sledování televize. (Šindlářová, 1993). Spokojenost s naplňováním volného času je u různých sociálních skupin odlišná. Mladá generace se snaží volný čas co nejlépe naplánovat a využít (Veselá, 1998). Je pro ně typické scházení se s přáteli a užívání si života. Některé venkovské obce však tyto možnosti poskytují jen v omezené míře v souvislosti s kulturním vyžitím a občanskou vybaveností. Aby tedy mohli trávit volný čas podle svých představ, musí dojíždět za pestřejší nabídkou do měst (Ježdíková, 2005). Naopak starší generace volnému času příliš velkou hodnotu nepřikládá a považuje ho za vhodný prostor pro domácí práce (veselá, 1998). Přesto jsou aktivity spojené s volným časem pro většinu venkovských obyvatel prioritní (Faltová Leitmanová, 2012).

3.10 Společenský život

Společenský život na vesnici ztělesňuje v současné době směsici ritualizovaných chování vyplývajících z původních agrárních tradic, křesťanské víry, občanských projevů a vlivu globalizace (Válka, 2011). Pořádání společenských a kulturních aktivit můžeme vnímat jako dobrý nástroj pro budování sociálního kapitálu (Chromý et al. 2011). Různé společenské a kulturní akce mají ve srovnání s městem jinou povahu. Neslouží pouze k osobnímu prožitku zúčastněných aktérů, ale jejich hlavním přínosem je setkávání, sdílení společných zážitků a sounáležitost. Typickým příkladem může být fotbalový zápas, kdy víkendové utkání místního fotbalového týmu je důvodem k určité formě oslavy, posezení a velice často se spíše jedná o společenskou událost než o sportovní klání (Binek et al., 2007).

Funkci společenské zábavy naplňují staré obřady a obyčeje, které vývojem venkovské populace zcivilněly. Obecně rozlišujeme dva obřadové cykly:

- Rodinný (například svatby, křtiny, pohřby, biřmování)
- Výroční (například masopust, velikonoce, dožínky, posvícení, hody, vánoce)

K tomu také přiřazujeme i svátky spojené s církevním kalendářem (procesí, poutě, svatodušní svátky) (Hudečková, Lošťák, 2000). V minulosti hrály důležitou roli i agrární svátky, které se odvíjely od zemědělské práce a cyklicky se opakovaly. Dnes ruralizované chování, které bylo vázané na orbu, setí a sklizeň u venkovských obyvatel nenajdeme. Z původních agrárních svátků se zachovaly například masopust, dožínky, ale především hody. Ty mají v současném společenském životě své neotřesitelné postavení a hlavně na Jižní Moravě jsou hodové slavnosti považovány za nejvýznamnější událost. V moravském prostředí na hodech rozpoznáváme lokální rozdíly, ale i společné rysy jako je mája a tanec pod ní nebo průvod po obci. Každopádně je velká škoda, že v jihomoravských obcích zanikl původní tradiční kroj, který nahradil nejčastěji kyjovský (Válka, 2011). Na venkově měly tradice vždy silnou pozici, což probouzelo zájem místních obyvatel o dění v obci. Pokud je obyvatelstvo semknuté a vzájemně spolupracuje, může se obec rozvíjet i přes omezené množství finančních prostředků v obecní pokladně (Binek et al., 2011). Vlivem minulých politických poměrů došlo obecně k odklonu některých obřadů a tradic, zároveň vznikly i nové obyčeje, které se docela dobře ujaly. Byly to obřady spojené s životním cyklem člověka, jako je vítání občánků nebo životní jubilea (Hudečková, Lošťák, 2000).

Významnými nositeli společenského života na venkově jsou spolky nebo sdružení. Sdružování obyvatel řadíme k nejčastěji využívaným indikátorům sociálního kapitálu a rozvinutosti společnosti (Bernard, 2010). Samotná spolková činnost bezprostředně nesouvisí s ekonomickou aktivitou obce, ale vytváří dobré podmínky pro její rozvíjení. Lidé se aktivně podílejí na společenském životě jako ochotníci, hasiči nebo fotbalový hráči. Jsou komunitou, kterou je možné oslovit, pokud je v obci potřeba pomoci. Jejich činnost a aktivita jsou důležité pro životaschopnost obce (Faltová Leitmanová, 2012). Nejčastější venkovská společenství, se kterými se na venkově můžeme setkat, jsou sportovní sdružení (Sokol, Orel), sbor dobrovolných hasičů, zahrádkářský svaz, myslivecké sdružení a jiné. Jejich jedinečnost tkví v tom, že vedle své hlavní činnosti zajišťují i další akce, které jsou pořádány pro místní obyvatele. Jsou to společenské plesy, divadelní představení, soutěže, akce pro děti, hodové a folklorní slavnosti. Zároveň se podílí na rozvoji obce účastí na úklidu veřejných prostranství, údržbě zeleně, sběru železného šrotu. Tyto veškeré aktivity vytvářejí bohatou mozaiku života obce. Pro oživení a formování moderního venkova je tato občanská aktivita naprosto nezbytná (Binek et al., 2007). Především hasiči jsou venkovskými starosty chápáni jako

jejich pravá ruka a dobře organizovaná jednotka, kterou lze v obecním životě využít v praktických činnostech (Faltová Leitmanová, 2012). Po roce 1989 se mnohé spolky obnovovaly. Přesto se dnes setkáváme s častým problémem, kdy ve spolkové činnosti probíhá klesající tendence aktivně činných členů a struktura stárne. Dalším nepříznivým faktorem je nedostatek osobností (Hudečková, Lošťák, 2000). Spolky tvoří jakousi spojitost mezi tradičním venkovským životem a životem moderní společnosti. Významným organizátorem společenského života v obci je také starosta a zastupitelstvo (Chromý et al., 2011).

4 MATERIÁL – OBEC VEDROVICE

4.1 Lokalizace

Obec Vedrovice se nachází v Jihomoravském kraji, v okrese Znojmo. Leží asi 6 km jihovýchodně od města Moravský Krumlov a asi 25 km od Brna. Sousedí s obcemi Bohutice, Kubšice a Jezeřany – Maršovice.

Souřadnice GPS jsou 49° 0' 55" s. š., 16° 22' 59" v. d..

Obrázek 4: Lokalizační mapa

(Zdroj: www.mapy.cz)

4.2 Historie

Současné Vedrovice vznikly sloučením dvou obcí Vedrovice a Zábrdovice v roce 1950. Název obce Vedrovice je spojován s osobním jménem Vydra, protože většina názvů obcí končící na -ice, je odvozena od jmen jejich zakladatelů nebo majitelů. U Vedrovic se předpokládá, že je vlastnil nějaký Vydra a původně nesly název Vydrovice. Tato domněnka se opírá o starou pečeť Vedrovic, kde je vyobrazena žena, pravděpodobně postava panny Marie, která v pravé ruce drží právě vydru. Dnešní podoba názvu je připisována zdejšímu podhoráckému nářečí, které Vydrovice změnilo na Vedrovice.

První písemná zmínka o Vedrovicích se objevila v roce 1363 (Archiv, neznámý autor). V této době totiž začíná území Vedrovic využívat řád Augustiánů s dovolením majitele krumlovského panství Čeňka z Lipé. Je však velmi pravděpodobné, že Vedrovice

existovaly již v průběhu 11. či 12. století, což dokládají nalezené hroby z tohoto období, které za hřbitovní zdi objevil již před 100 lety archeolog J. Knies (Jalová, 2006). Páni z Lipé vlastnili Vedrovice až do roku 1530. Jedním z nich byl Hanuš z Vedorovic, který měl ve Vedrovicích hlavní sídlo a tudíž se podle nich i nazýval. Byl velmi zámožný a na svých panstvích, pěstoval hojně víno. Jeho sídlem byla tvrz, kterou si ve Vedrovicích dal postavit. Dnes na místě bývalé tvrze stojí dům s číslem 204. Po roce 1418 informace o Hanušovi i Vedrovicích mizí (Archiv, neznámý autor). Následující období čelily Vedrovice husitským válkám a nájezdům z Rakouska. V období od konce vlády Jiřího z Poděbrad do počátku třicetileté války se majitelé Vedrovic často střídali. Za zmínku stojí vladycký rod Kusých z Mukoděl, za jehož působení byla ves přičleněna k panství Bohutickému. Významným pro Vedrovice byl Štěpán Kusý, který přivedl vesnici po předešlých válkách do řádného stavu. Zřejmě to byl také on, který dal postavit zdejší kostel svatě Kunhuty, přestože byl v písemnostech poprvé uveden později. Také se věnoval tvrzi, na které přebýval. Jeho syn Jan Kusý si ve vedrovickém kostele nechal vybudovat pro sebe a svou rodinu hrobku. Není ale jisté, jestli zde byl nakonec pohřben. Náhrobní deska uvádí pouze otce Janovy manželky Mikoláše Salavu z Lípy. Z listinných záznamů z 16. století se historie Vedrovic nejvíce osvětluje. Poprvé je dokladována existence tvrze a také panského dvora, současně se v listinách poprvé objevuje zmínka o Zábrdovicích, které byly založeny zřejmě na přelomu 15. a 16. století za Štěpána Kusého. Po bitvě na Bílé hoře museli Mukodělkové ze země odejít, protože odmítli přestoupit na katolickou víru. V 17. století byly Vedrovice po třicetileté válce zpustošeny, což dokládá rok 1656, kdy byla ve Vedrovicích obsazena pouze jedna čtvrtina domů. (Archiv, autor neznámý). V 18. století byla založena vedrovická škola, která byla vždy střediskem kultury a na její půdě působili učitelé i nadaní hudebníci (Haňák, 1913).

Vedrovice bývaly zemědělskou vsí s velmi početnou chudinou. Citelně je zasáhla První světová válka, kdy ve vsi zůstali pouze ženy, děti a starci, kteří žili v nedostatku. Za války padlo 30 občanů. Za první republiky měla jen malá část zemědělců dostatečnou výměru půdy, ze které by uživila rodinu, a museli si tedy hledat doplňkovou práci. Pracovali v lese, lámali kámen nebo pracovali u větších sedláků jako mlatci. Žili zde i řemeslníci a živnostníci, kteří také živořili, pokud neměli oporu v půdě. Dále se zvyšoval počet dělníků, kteří jezdili za prací do Brna. V této době měly Vedrovice i Zábrdovice společnou školu i kostel se hřbitovem, také se v obci vyskytoval obecní

dům, Pastouška (Archiv, autor neznámý). Vzhledem ke své poloze byly Vedrovice jedinou českou enklávou mezi německy mluvícím obyvatelstvem (Jalová, 2006). V době německé okupace pojila Vedrovice s českým vnitrozemím pouze lesní cesta do Moravských Bránic. I přes německé obléhání přetrvaly Vedrovice vždy jako česká obec (Vedrovice [online], 2015). Dne 8. 5. 1945 přijela do Vedrovic Rudá armáda. Po válce byl německý majetek v podobě polí konfiskován a v rámci osidlování pohraničí se odstěhovalo přibližně 16 rodin do sousedních Kubšic a Olbramovic (Ondruš, 1994). Volby v roce 1946 dopadly ve prospěch strany lidové, zatímco národní socialisté a komunisté byli v menšině. Vše změnil únor 1948, kdy se do čela obce postavil komunistický předseda. Nastala nucená socializace zemědělství a založení JZD (Archiv, autor neznámý).

4.3 Socio-demografická charakteristika obce

4.3.1 Základní charakteristika

Obec s rozšířenou působností	Moravský Krumlov
Katastrální území	2
Katastrální výměra	7,58 km ²
Počet obyvatel	840
Kód obce	CZ0647 595047
Části obce	1
Základní sídelní jednotky	2

Obec Vedrovice patří díky své velikosti mezi střední venkovská sídla. Extravilán tvoří na severní části plochy sadů a na východě přírodní lokalita v podobě pásma skal. Ze tří stran je obec obklopena listnatými lesy.

Obecní znak tvoří štít rozdělený na červené a stříbrné pole. Na červeném poli je posazená zlatá vydra, visící hlavou dolů, která byla vyobrazena na staré původní pečeti Vedrovic s postavou panny Marie. Stříbrné pole vyplňuje hrušeň, spojovaná s obcí Zábrdovice.

Obrázek 5: Znak obce

(Zdroj: http://www.vedrovice.cz/znak_obce.php)

4.3.2 Poloha a širší vztahy

Vedrovice patří do obvodu s reálnou spádovostí ke Znojmu a administrativní k Moravskému Krumlovu. Obec se nachází mimo hlavní dopravní trasy, přesto má poměrně výhodnou polohu, blízkou regionálnímu centru s poměrně dobrou dopravní obslužností a dostupností služeb.

NUTS I	Česká republika
NUTS II	Jihovýchod
NUTS III	Jihomoravský
NUTS IV	Znojmo

Členství obce:

- *Energoregion 2020* – dobrovolné sdružení obcí a právnických osob z neziskového sektoru, působící v oblasti do 20 km od Jaderné elektrárny Dukovany. Hájí zájmy obyvatel regionu ve vztahu k jaderné energetice a činnostem, které působí na životní prostředí.
- *Mikroregion Moravskokrumlovsko* – územně vymezená oblast, kam kromě Vedrovic spadá i dalších 18 obcí. Mikroregion vznikl v roce 2004 za účelem zlepšení ekonomické, sociální, ekologické stability a udržitelného rozvoje.
- *MAS Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko* – občanské sdružení využívající nástrojů evropské dotační politiky. Zaměřují se především na zvyšování kvality života na venkově a zvyšování atraktivity území. Zahrnuje 52 obcí podél jihovýchodní krajské hranice Vysočiny a Jihomoravského kraje.
- *Partnerská obec Vysoká pri Morave* – partnerství mezi obcemi bylo stvrzeno smlouvou, podepsanou roku 2008. Partnerství spočívá ve spolupráci mezi zastupiteli, spolky, organizacemi a školami obou obcí. Hlavním cílem je vzájemná podpora a udržování vzájemně výhodných kontaktů.
- *Dobrovolný svazek obcí Vedrovice – Kubšice* – svazek, který vznikl za účelem spolupráce při odkanalizování obcí a výstavbě společné čistírny odpadních vod.

4.3.3 Urbanistická struktura

Sídelní struktura Vedrovic se odvíjela od členitého terénu. Nejvýše položeným místem je střed obce, kde je situována prostorná návěs a soustředěno občanské vybavení. Středem prochází silnice, v jejímž meandru severně od návěsi stojí kostel sv. Kunhuty se hřbitovem. Severovýchodně od návěsi se nachází malebná lokalita tvořena původními zemědělskými usedlostmi. Západní část obce je pozůstatkem původní samostatné obce Zábřdovice a tvoří ji volná zástavba, která se přizpůsobovala terénu. Západní část byla také v minulosti rozšířena o novější zástavbu rodinných domů s novou budovou mateřské školy, které mají již příměstský charakter. V posledních letech došlo k rozšíření novostaveb na konci obce ve východní části, které jsou také příměstského charakteru. Většinu zastavěné plochy tvoří obytná zóna s plochami pro bydlení. Charakter obytné zástavby je různý. Střed obce a oblasti kolem silnic si zachovali svůj dřívější charakter zemědělských usedlostí (Jalová, 2006).

4.3.4 Přírodní podmínky

Území obce leží v oblasti Brněnské vrchoviny, celku Boskovická brázda a podcelku Oslavanská brázda. Terén je v mírně zvlněný s nadmořskou výškou pohybující se zhruba od 220 do 260 m n. m. Území se nalézá na severozápadním okraji karpatské neogenní předhlubně, kterou ohraničují metamorfované krystalické horniny moldanubika a granodioritní horniny náležející brněnskému masivu. Povrch skalního podloží je relativně členitý. Z hlediska hydrologických poměrů náleží do povodí řeky Jihlavy, nachází se v horní části dílčího povodí č. 4-16-04-011 - Šumický potok. V území se nevytváří podle vodohospodářské mapy žádná trvalá významná vodoteč, což je mimo jiné dáno geologickou stavbou, která umožňuje rychlé zasakování srážkových vod a jejich odtok podzemím. Vedrovice spadají do teplé oblasti T2, která je charakteristická dlouhým, teplým a suchým létem, velmi krátkým přechodným obdobím s teplým až mírně teplým jarem a podzimem a krátkou, mírně teplou, suchou až velmi suchou zimou s velmi krátkým trváním sněhové pokrývky (Vacek, 2008).

4.3.5 Využití území obce

Území obce je využíváno k zemědělským účelům, proto je krajina v jejím katastrálním území tvořena převážně zemědělskou půdou, která zabírá asi 86 % z celkové rozlohy

pozemků. V oblasti se vyskytují půdy středně těžké s těžší spodinou a s příznivým vodním režimem, dále nivní půdy na nivních sedimentech, které jsou středně těžké s příznivými vláhovými poměry. Lesy, které zaujímají přibližně 6,5 % z celkové výměry pozemků, jsou listnaté a značně převládá akátový porost. V území obce se vyskytují také rozsáhlé sady ovocných stromů. Jsou zde pěstovány především meruňky, švestky a hrušky. Výměra vinic a vinohradů patří k největším v oblasti a zaujímá 2,5 % z celkové výměry pozemků. Zahrady zaujímají přibližně 2 % z celkové výměry pozemků. Vodní plochy zaujímají nejmenší podíl z využívaných pozemků. Vodní nádrže se v katastru obce nevyskytují, nachází se zde pouze několik malých rybníčků. Největší rybník se nachází v intravilánu obce.

Tabulka 4: Využití pozemků v katastru obce

Druh pozemku	Výměra (ha)
Celková výměra pozemků	758,3
Orná půda	559,3
Vinice	17,8
Zahrady	15,6
Ovocné sady	49,0
Trvalé travní porosty	7,8
Zemědělská půda	649,4
Lesní půda	49,6
Vodní plochy	1,5
Zastavěné plochy	42,7
Ostatní plochy	174

(Zdroj ČSÚ, 2011)

4.3.6 Přírodní hodnoty

Stará hora

Zajímavá lokalita v katastrálním území Vedrovic, která se nachází severně od obce v blízkosti lokality Chrástí. Tato obnažená vyvřelá hornina nabízí dobré podmínky pro výskyt teplomilných rostlin.

Nad širokou

Malé stepní území s mezí, které je však obklopeno akátovým porostem. Jedná se o významné refugium pro hmyz a ptactvo (Jalová, 2006).

Čertova díra

Skupina skal nacházející se přímo nad místním fotbalovým hřištěm. Je součástí skalního pásma, které se táhne podél severovýchodního okraje obce. Jedná se o řadu výchozů biotických granodioritů, které u Vedrovic vychází na povrch. V lokalitě můžeme nalézt vzácné i ohrožené druhy fauny a flóry, jako je koniklec luční, křivatec český, kozinec vičencovitý a rozrazil rozprostřený (archiv, neznámý autor). Ke skalnímu útvaru se váže i pověst. Vypráví o čertu, který přebýval v díře ve skalách a roztrhal každého, kdo se do skal vydal. Místní obyvatele poté zachránil statečný mlynář, který šel do skal hledat mlýnský kámen, čerta se nebál a popravdě mu vypověděl, co ho do skal přivedlo. Čert se poté propadl do pekla. Na nejvýše postaveném kameni mlynář našel čertův talíř, lžíci, vidličku a příbor, které jsou na kameni vidět dodnes (Vedrovice [online], 2015).

Krumlovský les

Obec Vedrovice je z velké části obklopena Krumlovským lesem, který spadá pod Lesní závod Židlochovice. Jedná se o evropsky významnou lokalitu, kde jsou předmětem ochrany dubohabřiny, eurosibiřské stepní doubravy, bezkolencové louky na vápnatých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách, dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum. V území je monitorován výskyt čolka velkého (*Triturus cristatus*) a netopýra černého (*Barbastella barbastellus*). Je zde zřízená obora, kde je chována především zvěř vysoká a černá (Zimová, 2010).

Krumlovský les je také jednou ze známých lokalit v kruhu odborníků. Naleziště po těžbě kamene rohovce se nachází mezi Vedrovicemi a Moravským Krumlovem. Možná s přestávkami trvala těžba 7 500 let. Z tohoto kamene lidé vyráběli své nástroje, protože byl dobře opracovatelný a také s ním obchodovali. Proč ale lidé dobývali tento kámen i v době, kdy znali bronz a železo je dodnes záhadou (muzeum Vedrovice [online], 2015).

Krumlovský les je také obyvateli Vedrovic vyhledávaným rekreačním místem.

Leskoun

Kopec Leskoun býval třívrcholový kopec dosahující výšky 388 m. Jedná se o bývalou sopku, zdejší žula (granodiorit) vznikla v dávných dobách z taveniny, která tuhla v nitru země a horotvornými procesy byla vyzdvižena na povrch. V historii byl Leskoun považován za „posvátnou horu“. Byl také místem několikanásobného pravěkého osídlení (starší doba kamenná – doba bronzová a železná), dříve řazeným mezi nejrozsáhlejší a nejvýznamnější archeologická naleziště Moravy a zapsán jako kulturní památka. Na jeho nejvyšším vrcholu byl umístění dřevěný kříž a zeměkoule a místo bylo častým cílem turistů. Od druhé poloviny 50. let probíhá na Leskounu intenzivní těžba granodioritu, která zásadně změnila jeho původní podobu. Kopec je dnes z velké části odtěžen (Lacina, 1998).

4.3.5 Kulturní hodnoty obce

Mezi kulturní hodnoty patří památkově chráněný farní kostel svaté Kunhuty, který je dominantou obce. Jeho existence je datována od roku 1543. V té době kostel stával bez věže. Pod kostelním presbytářem se nalézá hrobka dřívějších majitelů Vedrovic s náhrobním kamenem, který v současné době neuzavírá hrobku, ale je umístěn na pravé vnější straně kostela. Na kameni se nachází latinský text, který vypráví o pochované rodině. Roku 1848 je na kostele vystavěna také věž, která je součástí kostela dodnes. Kostel spadá od nepaměti pod farnost nedalekých Olbramovic (Vedrovice [online], 2015). Prvním farářem byl v prosinci 1863 ustanoven Jan Kunstmüller. Významným farářem se pro vedrovický kostel stal Jan Nitče, pod jehož správou došlo k rozsáhlým opravám kostela. Došlo k obnovení interiéru, hlavně soch, ke zřízení nových kůr nebo k rozšíření hřbitova. Také došlo k opravě varhan pod taktovkou mistra Leoše Janáčka (Archiv, neznámý autor).

Větrné kolo stojí u rybníka na západním okraji obce. Bylo sestrojeno v letech 1912-1914 za účelem využití síly větru k čerpání vody pro veřejný vodovod. Investorem stavby motoru, čerpadla, vodojemu a připojené vodovodní sítě bylo „Vodní družstvo“ v Zábrdovicích. Hlavní součástí čerpacího zařízení je větrná turbína typu „Eclipse“ s oběžným kolem o průměru 4 m s 32 plechovými lopatkami po obvodu. Oběžné kolo je spojeno kloubem se směrovým kormidlem, které udržuje optimální nastavení oběžného kola proti směru větru. Věž příhradové konstrukce je vysoká 20,5 m. Při větru čerpadlo

čerpalo vodu. Větrné kolo bylo určeno k čerpání vody do vodojemu a místního vodovodu pro část obce bývalých Zábrdovic a nynější náměstí obce Vedrovice. V současnosti je stroj zapsán jako chráněná technická památka ve státním seznamu kulturních památek (Gruna, Grunová, 2009)

Katastrální územní obce je mimořádně bohaté na archeologické nálezy. Tato lokalita byla již hustě osídlena ve starší době kamenné (paleolitu). Z této doby se v katastru Vedrovic našly především soubory kamenných nástrojů, jejichž valná část je uložena v ústavu Antropos Moravského zemského muzea. Nejstarší osídlení je datováno do období paleolitu a vrcholu dosahuje výstavbou sídlišť z počátku mladého paleolitu (Archiv, neznámý autor). Rozsáhlé vykopávky dále odhalily osídlení z období neolitu, mladší doby bronzové a pozdního středověku. K nejvýznamnějším nálezům patří sídliště kultury s lineární keramikou a ve střední Evropě ojedinělé pohřebiště lidu kultury s lineární keramikou. Vrcholem výzkumu bylo objevení sošky „Venuše“ zařazené k nejstaršímu střeleckému typu.

Vedrovice dříve sloužily jako průchozí komunita, kde mísily kulturní tradice vzdálených oblastí, a proto nemají v České republice a střední Evropě obdobu (Dočkalová, 2010)

Obrázek 6: Vedrovická venuše

(Zdroj: <http://puvodni.mzm.cz/mzm/predmety/venuse.html>)

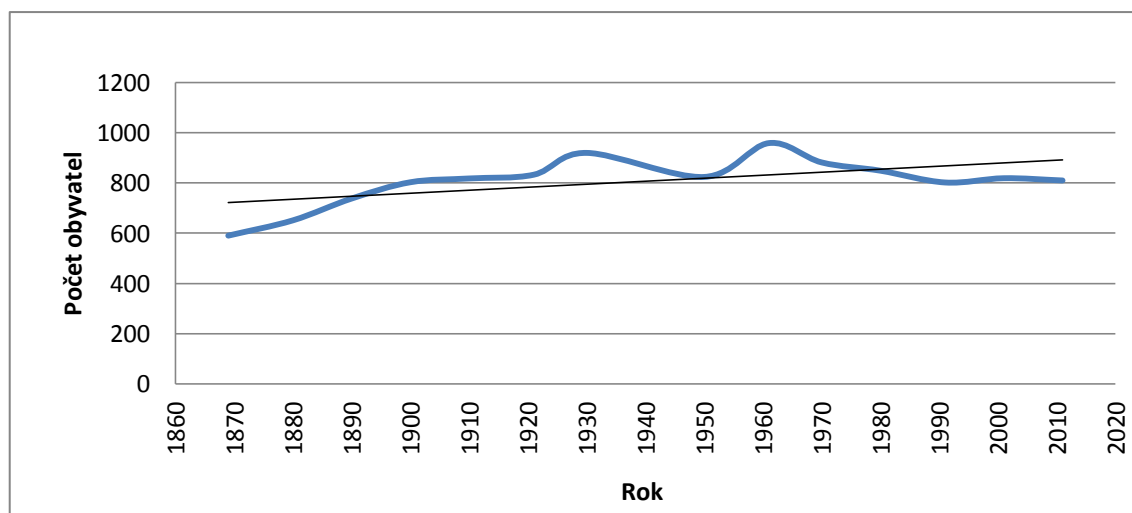
4.4 Obyvatelstvo obce a jeho vývoj

Pro zpracování demografického vývoje obce byla použita data ze sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 a také nejaktuálnější data z veřejné databáze Českého statistického úřadu.

V obci žije v současné době kolem 830 obyvatel s průměrným věkem 42,6 let.

4.4.1 Vývoj počtu obyvatel

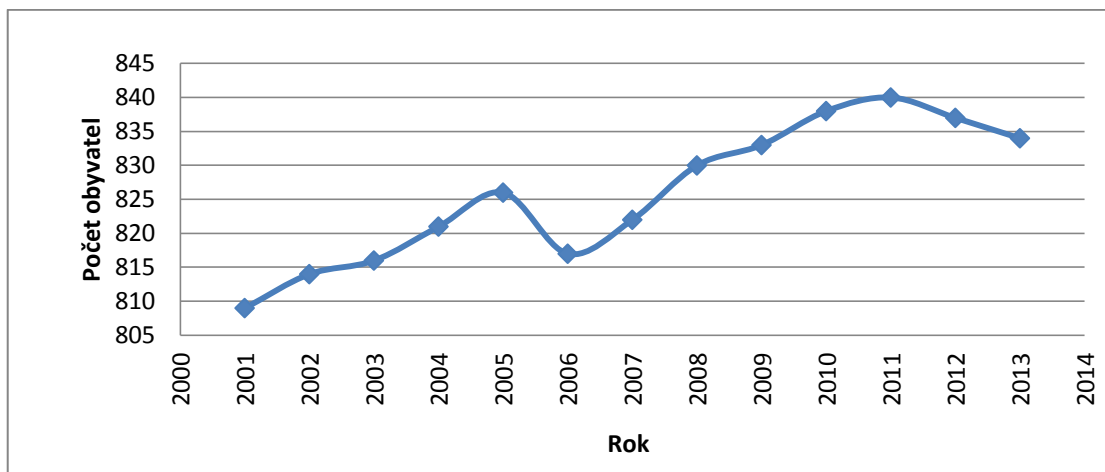
Pokud se na vývoj obyvatelstva Vedrovic podíváme z dlouhodobého hlediska, tak musíme konstatovat, že oproti předchozím vývojovým obdobím došlo v posledních letech ke snížení počtu obyvatel. Zároveň ale musíme dodat, že vývoj se značně stabilizoval a lze říci, že Vedrovice jsou dnes obcí s poměrně stabilním počtem obyvatel. Největší nárůst byl zaznamenán v desetiletí 1921 – 1930 a 1950 – 1961.

Graf 2: Vývoj počtu obyvatel

(Zdroj ČSÚ, 2011)

Pokud se však zaměříme na poslední zhruba desetileté období, tak oproti jiným obcím dochází ve Vedrovicích k mírnému nárůstu počtu obyvatel. Od roku 2001 do 2013 se počet obyvatel zvýšil o 3 %. V obci totiž v uplynulém období vyrostla nová zástavba rodinných domů. Obec také těží ze své výhodné polohy, která je blízká regionálnímu centru s poměrně dobrou dopravní obslužností a dostupností služeb.

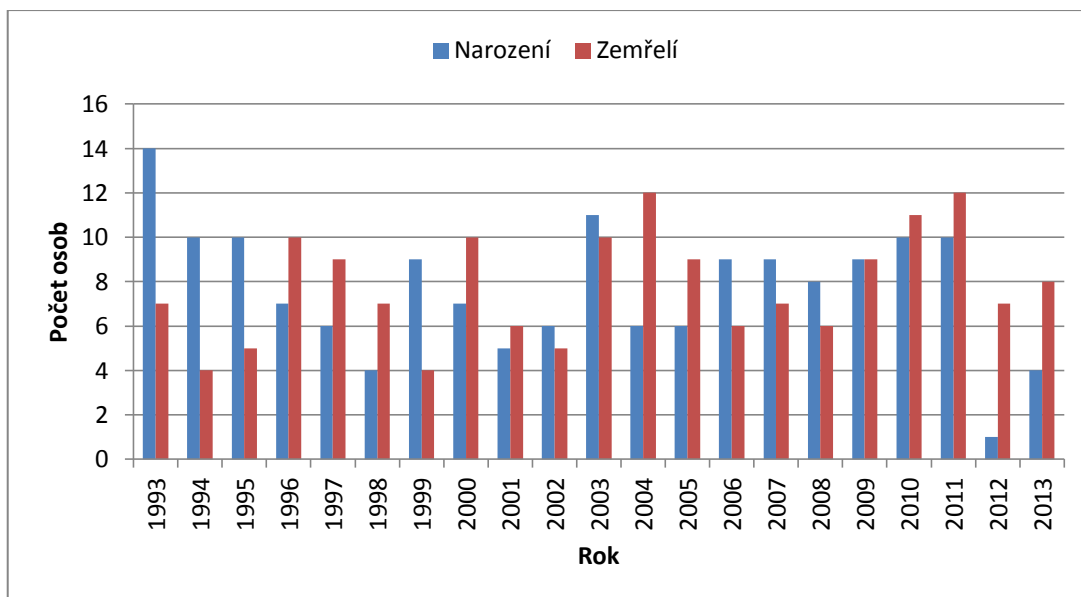
Graf 3: Vývoj počtu obyvatel 2001 - 2013

(Zdroj: ČSÚ, 2013)

4.4.2 Dynamika obyvatelstva

Přirozená měna

Přirozený přírůstek se odvíjí od procesu úmrtnosti a porodnosti. Průměrně ve Vedrovicích zemřelo od roku 1993 8 občanů za rok. Úmrtnost je poměrně proměnlivá a ovlivněná věkovou strukturou. Dá se předpokládat, že se v budoucnu bude úmrtnost ještě zvyšovat vlivem stárnutí obyvatelstva (viz věková struktura).

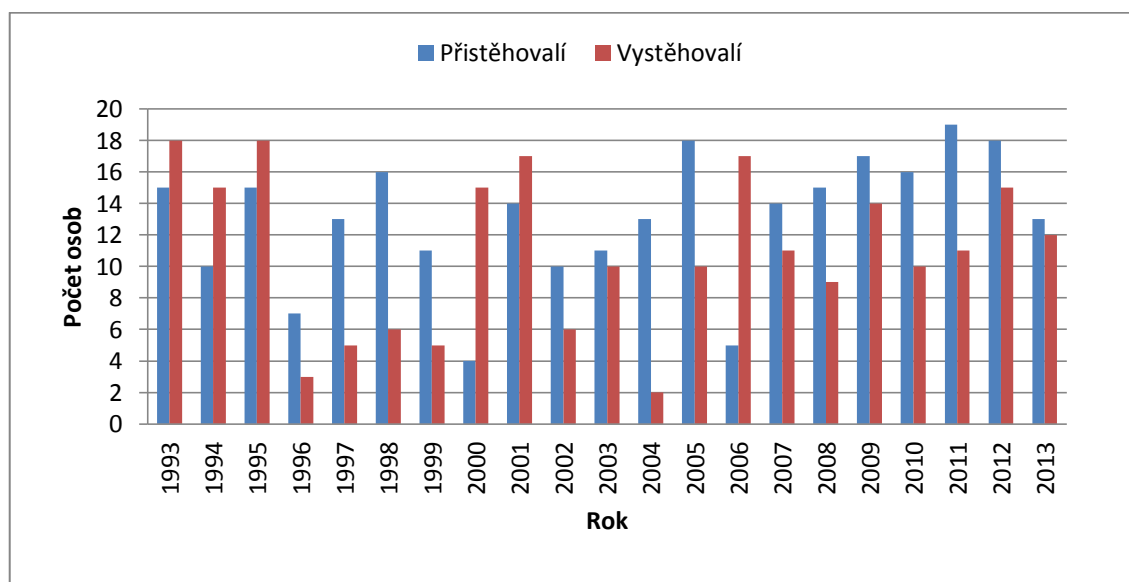
Graf 4: Přirozený pohyb obyvatel

(Zdroj: ČSÚ, 2013)

Co se týká porodnosti, tak se ročně narodilo průměrně také 8 dětí. V posledních dvou letech lze ale pozorovat podstatný pokles. Porodnost během celého období také značně kolísá a podle soudobého demografického chování lze předpokládat spíše pokles. Výsledný přirozený přírůstek lze vyjádřit rozdílem úmrtnosti a porodnosti. Ve Vedrovicích za záznamované období vychází v záporné hodnotě - 3.

Migrace

Společně s přirozenou měnou ovlivňuje vývoj obyvatelstva také migrace. Z dostupných údajů českého statistického úřadu bylo vypočítáno migrační saldo za dvacetileté období od roku 1993 do roku 2013. Hodnota je vyjádřena rozdílem migračního přírůstku a úbytku. Pro dané období vychází migrační saldo v kladné hodnotě + 43. Je to dáno stavbou rodinných domů v uplynulém období a také zajímavou polohou obce. Mnohé rodiny si také v obci kupují starší domy, které si opravují. Je otázkou, jestli tento trend nadále přetrvává, protože je v obci nedostatek stavebních míst. Migrace by se však mohla stát do budoucna významným faktorem, vzhledem k demografickému stárnutí a poklesu přirozeného přírůstku.

Graf 5: Mechanický pohyb obyvatel

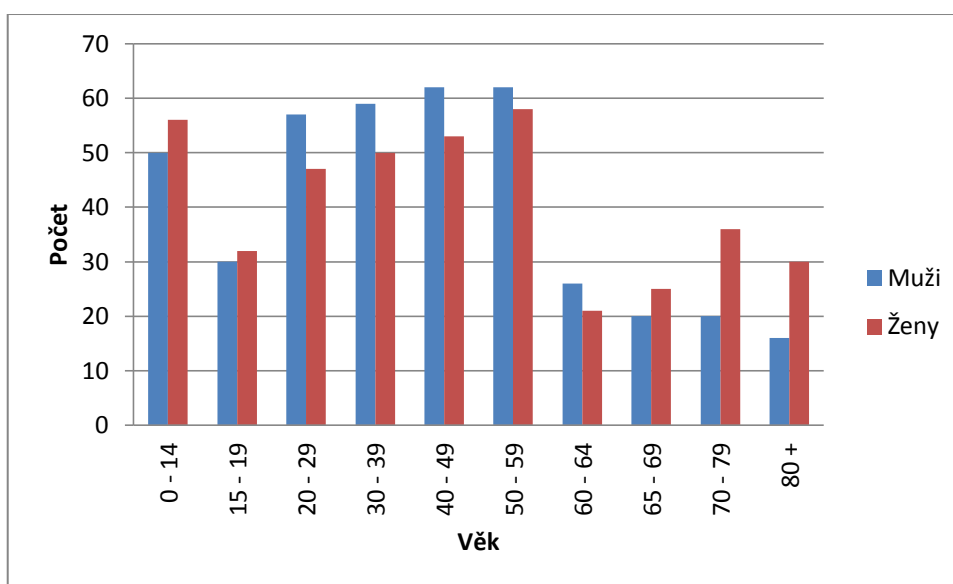
(Zdroj, ČSÚ, 2013)

4.4.3 Demografická struktura

Podobně jako v celé republice, tak i ve Vedrovicích dochází ke změně věkové struktury obyvatel. Dětská složka oslabuje, zatímco populace seniorů roste. Vzhledem

k soudobému demografickému chování lze předpokládat stále větší příliv produktivní složky do seniorské generace a nižší příliv jedinců z dětské složky do produktivní. V budoucnu tedy můžeme očekávat rychlejší dynamiku stárnutí. Stárnutí můžeme vyjádřit pomocí indexu stárnutí, který vyjadřuje kolik je v populaci jedinců ve věku 65 a více na 100 dětí ve věku do 14 let. Podle posledního sčítání lidu žilo v obci 147 osob starších 65 let a 106 dětí do 14 let. Hodnota indexu stárnutí je tedy 138.

Co se týká rozdělení populace podle pohlaví, tak z grafu je patrné, že podíl mužů je v produktivním věku vyšší. Od věkové kategorie 60 – 64 let však získávají převahu ženy, protože se dožívají vyššího věku. Ve Vedrovicích se také v posledních letech rodilo více dívek. Celkově žije v obci více žen než mužů.

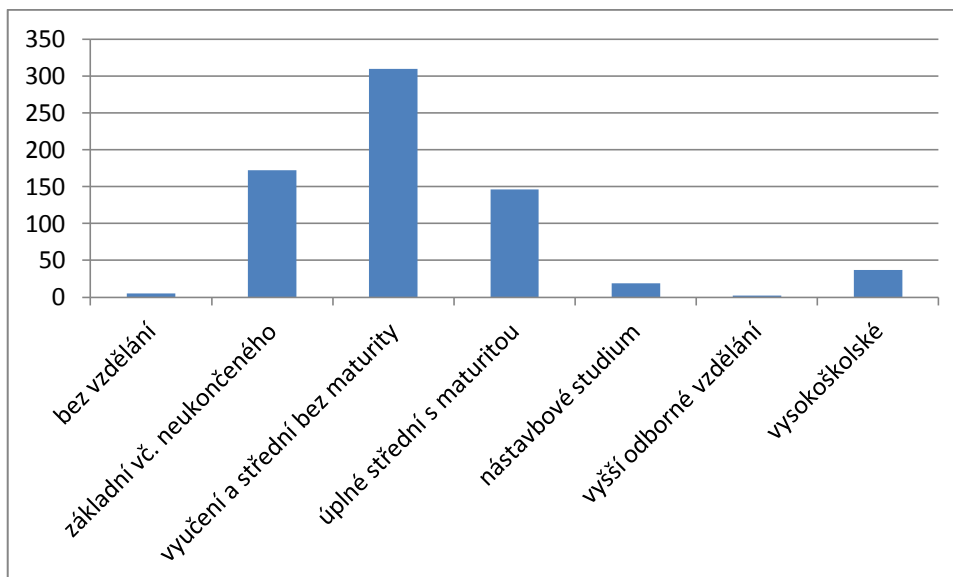

Graf 6: Rozdělení obyvatel podle pohlaví a věku

(Zdroj: ČSÚ, 2011)

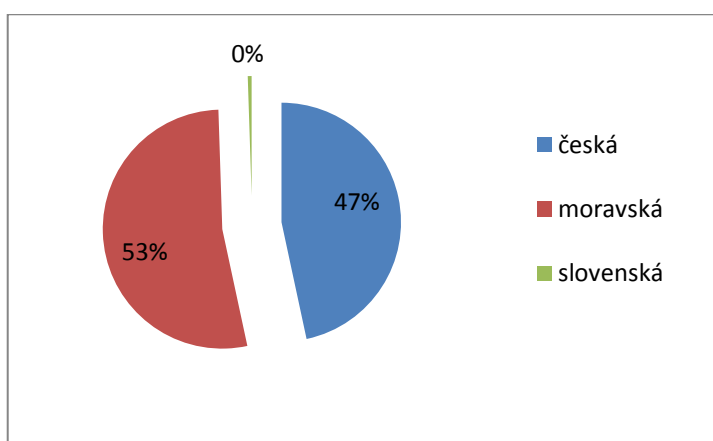
Vzdělanostní struktura

Ve vzdělanostní struktuře lze vyzorovat, že nejvíce obyvatel dosáhlo vyučení nebo středního vzdělání bez maturity. Poměrně velkou část obyvatel tvoří lidé se základním vzděláním včetně neukončeného. Je to dáno starší generací, která ve své době neměla příliš možnost studovat, a studium nebylo prioritou. Zastoupení vysokoškolského vzdělání je značně podprůměrné a tvoří zhruba 5 %.

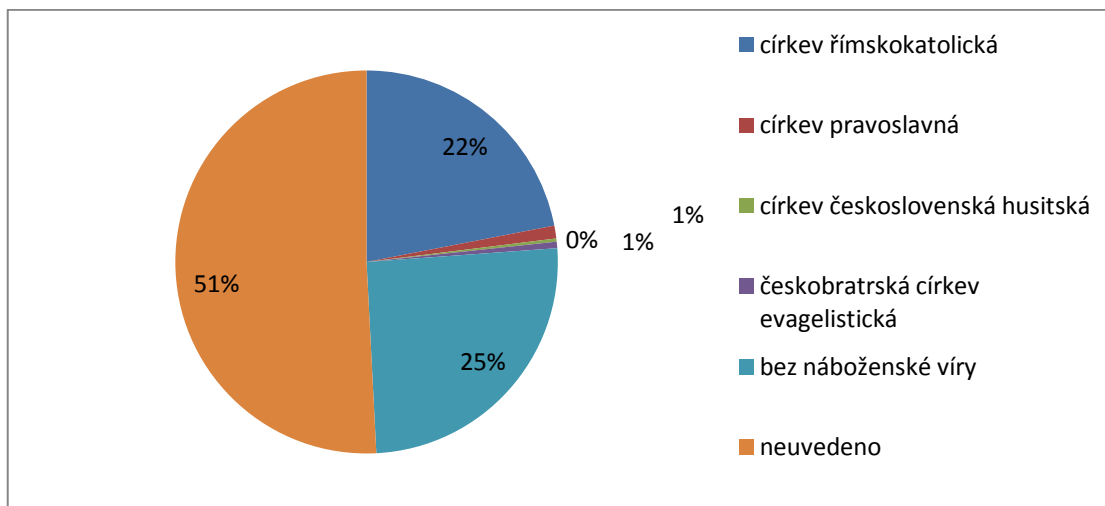
Graf 7: Obyvatelstvo podle stupně vzdělání
(Zdroj ČSÚ, 2011)

4.4.4 Etnická a religiózní struktura

Graf 8: Obyvatelstvo podle národnosti
(Zdroj ČSÚ, 2011)

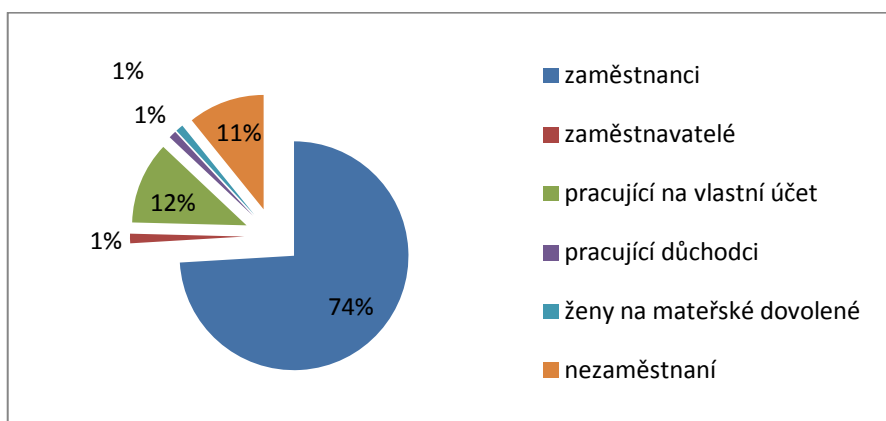
Vedrovice jsou obcí, kde mírně převažuje národnost moravská. Protože se obec nachází na území Moravy, téměř polovina obyvatel se dále cítí být národnosti moravské. V obci se dále nachází tři občané slovenské národnosti. Přestože Vedrovice leží na bývalém rozhraní dvou národnostních celků a vedlejší obce bývaly německé, přetrvávaly Vedrovice vždy jako obec česká. Z těchto důvodů nebyly Vedrovice dosidlovány občany jiné národnosti a jsou i dodnes obcí s homogenní národnostní strukturou.

Graf 9: Obyvatelstvo podle náboženského vyznání
(Zdroj ČSÚ, 2011)

Náboženská struktura obce je ovlivněna vysokým podílem obyvatel, kteří své náboženské vyznání neuvedli, což je v souladu s celorepublikovým trendem. Značná část lidí totiž nechová k církevním institucím příliš mnoho důvěry. Poměr věřících a nevěřících je v obci rovnoměrný s mírnou převahou obyvatel bez náboženské víry. Příslušnost k určité církvi uvedla pouze jedna čtvrtina obyvatel, což naznačuje, že Vedrovice patří mezi ateistické obce. I přes nízký podíl věřících je v obci zastoupena celá řada církví, jasně ale dominují katolíci. Podoba religiozní struktury je tedy charakterně stejná jako v celé České republice, s dominantní složkou lidí bez vyznání a převahou katolíků mezi věřícími.

4.4.5 Ekonomický profil obce

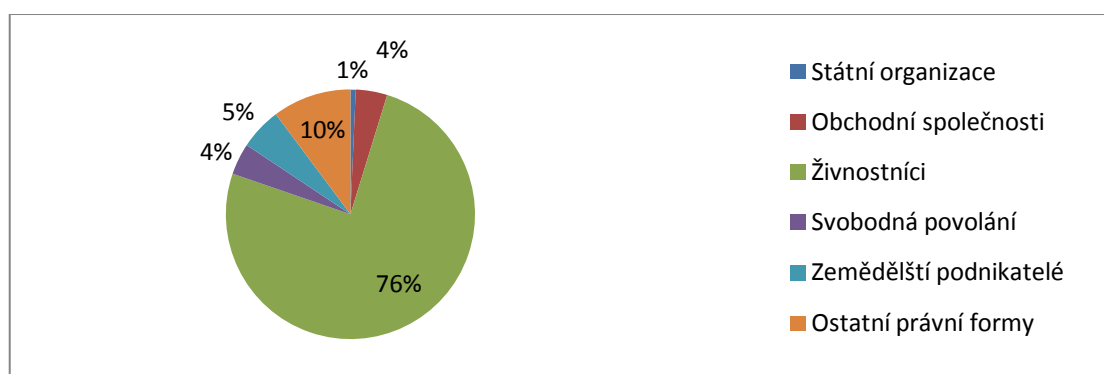
Graf 10: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo
(Zdroj ČSÚ, 2011)

Ve Vedrovicích se nachází 382 ekonomicky aktivních obyvatel. Z toho je většina v zaměstnaneckém pracovním poměru. Ekonomicky neaktivních obyvatel je 414, čili vyšší počet než aktivních. U 14 osob nebyla ekonomická aktivita zjištěna.

Z podnikatelských subjektů jsou v obci nejvíce zastoupeni živnostníci. Registrovaní živnostníci se zabývají hlavně domácí výrobou, případně obchodem a službami. Dále se v obci nachází 6 obchodních společností a 8 zemědělských podnikatelů.

Dle regionálního informačního servisu se pro rok 2013 v obci nacházelo devět mikropodniků a dva podniky malé.

Podnikatelé se zaměřují především na činnosti v oblasti údržby a oprav motorových vozidel, stavebnictví, průmyslu a zemědělství.

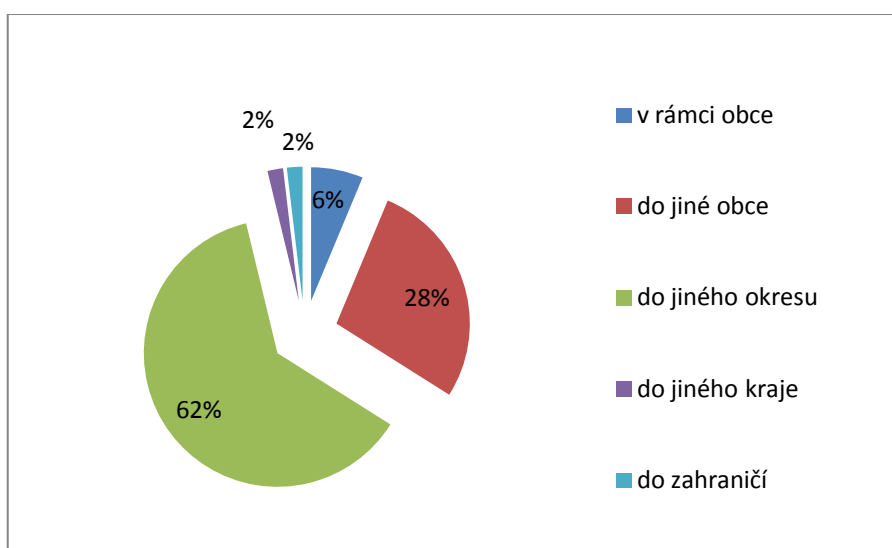
Graf 11: Podnikatelská činnost podle právní formy
(Zdroj, 2011)

Zemědělská produkce

Vedrovice patří do tradiční zemědělské oblasti a využívají 649,4 ha půdy k zemědělským účelům, z toho 559,3 ha tvoří orná půda. Dle evidence zemědělských podnikatelů ministerstva zemědělství se v obci nachází deset podnikatelských subjektů podnikajících v oblasti zemědělské výroby. Největší z nich je firma AGROS Vedrovice s.r.o., která vznikla z původního zemědělského družstva. Tato větší společnost se zaměřuje na pěstování jiných plodin než trvalých a produkuje především kukuřici. Dále v obci hospodaří devět soukromých farmářů. Jejich činnost je zaměřená na pěstování obilovin, brambor a zeleniny. Z živočišné výroby je zastoupen chov prasat.

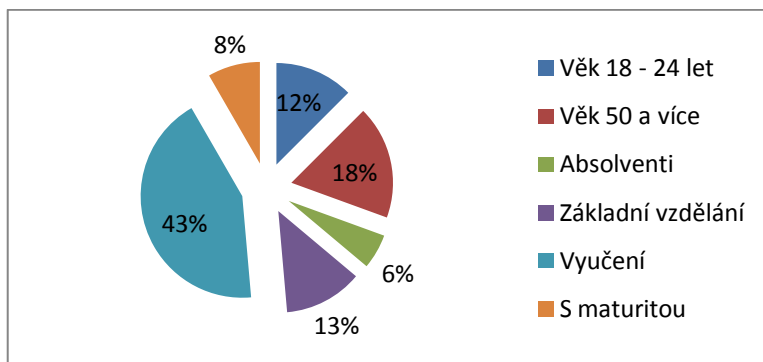
4.4.6 Trh práce

Vedrovice leží na území okresu Znojmo, který patří k oblastem s nevyšším podílem nezaměstnanosti. Ministerstvo práce a sociálních věcí ve své statistické ročence 2013 uvádí až 11,4 % nezaměstnanost. Znojensko bývalo v minulosti oblastí zaměřeno převážně na zemědělskou produkci a ve větších sídlech na těžký průmysl. S modernizací zemědělství a likvidací průmyslu se Znojensko stalo hospodářsky slabým regionem. Na zaměstnanosti obce se ve velké míře podílí i sousední okres Brno – venkov, u jehož hranic Vedrovice leží. Okres má díky své poloze v blízkosti města Brna jednu z nejnižších nezaměstnaností a nabízí větší množství pracovních příležitostí než okres Znojmo.

Graf 12: Obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání
(Zdroj ČSÚ, 2011)

Ze statistických dat vyplývá, že skutečně více než polovina obyvatel dojíždí za prací do jiného okresu. Nejčastěji dojíždí do 15 km vzdálených Pohořelic nebo průmyslových zón v okolí Brna. Čtvrtina obyvatel se dopravuje za prací do jiné obce v rámci okresu. Pracují především v blízkém městě Moravský Krumlov. V rámci obce pracuje 6 % obyvatel. Největší zaměstnavatelé v obci jsou firma AGROS Vedrovice, Zahradnictví Kopetka, Výroba knedlíků Kolegarová, ZZ auto a COOP Jednota. V obci žije také 11 % nezaměstnaných osob, z nichž největší skupinu tvoří občané vyučení, hůře si také hledají práci osoby s věkem nad 50 let.

Graf 13: Uchazeči o zaměstnání

(Zdroj: ČSÚ, 2011)

Situace na trhu práce a tvorba pracovních míst byla v posledních letech problematická. Až od roku 2014 se situace zlepšila ve spojitosti s oživením ekonomiky celé České republiky. Podniky začaly disponovat novými pracovními místy a nezaměstnanost začala postupně klesat.

Možnost zvýšení pracovních míst v obci úzce souvisí hlavně s rozvojem služeb a navazujících podnikatelských aktivit.

4.4.7 Infrastruktura

Technická infrastruktura patří mezi významné indikátory kvality života v obci a je důležitá pro nové potenciální investory. V obci je plně zajištěno napojení na elektrickou energii i přívod plynu. V posledních letech došlo v oblasti technické infrastruktury ke značnému vývoji. V roce 2014 bylo dokončeno rozšiřování vodovodní sítě dle realizace zástavby v souladu s územním plánem obce. Současně s rekonstrukcí vodovodu probíhala výstavba čistírny odpadních vod a tlakové kanalizace. Toto řešení bylo z ekonomického i praktického hlediska maximálně výhodné. Projekt odkanalizování obce a stavba čistírny byl realizovaný v rámci vzniklého svazku obcí Vedrovice – Kubšice a podpořen byl ze Státního fondu životního prostředí České republiky a Jihomoravského kraje. Také proběhla první etapa celkové rekonstrukce čtyř komunikací o rozloze 4650 m². Zároveň byly kolem opravených silnic rekonstruovány chodníky a u mateřské školy vybudována nová parkovací místa. Stále je však většina silničních komunikací ve špatném stavu, především silnice hlavní. Došlo i k rekonstrukci veřejného osvětlení, kdy byla kompletně vyměněna světla a nahrazena úspornými.

V obci se také nachází skládka odpadů, která je od roku 2013 v přísném provozním režimu a může se zde ukládat pouze biologický odpad, větve do průměru 5 cm a vybraný stavební odpad. Dále jsou zajištěna sběrná místa s kontejnery na papír, sklo, plast i oblečení a sběrný dvůr.

Domovní a bytový fond

Podle sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 se v obci nachází 321 rodinných domů, toho je 54 objektů trvale neobydlených. Jedná se převážně o domy, které jsou využívány k rekreačním účelům, jsou neobyvatelné nebo v rekonstrukci. Bytovými domy obec nedisponuje.

Tabulka 5: Počet domů a bytových domů

	Celkem	rodinné domy	bytové domy	ostatní budovy
Domy úhrnem	321	321	-	-
Domy obydlené	267	267	-	-

(Zdroj ČSÚ, 2011)

Většina rodinných domů je v soukromém vlastnictví jedné osoby, pouze 5,5 % domů je registrováno na více spoluvlastníků a jeden dům vlastní obec. Téměř polovina domů je tvořena pěti a více místnostmi. Zbytek jsou hlavně domy se čtyřmi a třemi obytnými místnostmi.

Doprava a obslužnost

Přes obec prochází silnice silnicí III. třídy 40014. Silnice slouží jen k obsluze nebo průjezdu nejbližšího okolí, tranzitní doprava obcí neprochází. Propustnost obce zajišťují také místní komunikace nebo polní cesty. Obec spadá pod IDS Jihomoravského kraje a poskytuje dobré dopravní spojení autobusy. V obci se nachází dvě autobusové zastávky. Pravidelně jezdí autobusová linka 164: Hustopeče - Vranovice - Pohořelice - Loděnice - Olbramovice - Moravský Krumlov. Poté se napojuje na další linky. Velkou výhodou je i nedaleké vlakové nádraží, kde jezdí vlaky každou hodinu na Hlavní nádraží Brno a zpět.

Obcí prochází také páteřní cyklostezka Krumlovsko - Jevišovicko. Cyklostezka je značená z místa Zálesí okres Znojmo po Němčičky okres Brno - venkov. Její celková délka bez navazujících úseků a propojení je přibližně 83 km.

4.5 Obec

4.5.1 Vybavenost obce

Ve středu obce se nachází budova obecního úřadu s Českou poštou. Na ni navazuje budova základní školy. Mateřská škola je situována také poblíž středu obce. V obci se nachází také kulturní dům, budova muzea a informačního centra s knihovnou. V obci se nevyskytuje žádné zdravotnické zařízení, ani zařízení sociální péče. Občané za zdravotnickou péčí dojíždí na polikliniku do Moravského Krumlova. V obci se ale nachází v prostorách obecního úřadu ordinace, kam praktický lékař i pediatr pravidelně dojíždí. Pro akutní případy je dostupná lékařská pohotovost v Ivančicích, protože v Moravském Krumlově byla v roce 2008 zrušena. V Moravském Krumlově jsou situovány i sociální zařízení, jako domov pro seniory, domov se zvláštním režimem a zařízení pro děti a mládež.

V rámci veřejného sektoru jsou dále v obci k dispozici různé druhy služeb. V obci se nachází pohostinství U Závišků a pohostinství U Nedomů, které se nachází v objektu, který vlastní obec. U Nedomů se pravidelně ve všední dny vaří polední menu a mnohým seniorům jsou z pohostinství zajištěny donášky oběda domů. Ubytovací zařízení se v obci nenachází, ale do budoucna je plánovaná jeho výstavba jako doplněk pohostinských služeb. Nákup potravin zajišťují prodejny maloobchodu, z nichž dvě jsou soukromé, smíšené zboží U Galášů a smíšené zboží Virglovi. Větší prodejnu představuje COOP jednota, která poskytuje také drobnou drogerii. Prodej ovoce a zeleniny zajišťuje rodinné zahradnictví Kopetka. Ve svém sortimentu nabízí také prodej okrasných květin. Do budoucna s obcí plánují vysazení sadu s původním druhem ovocných dřevin. Dále jsou v obci k dispozici služby kadeřnictví, pedikúry nebo krejčovství. Služby v oblasti oprav motorových vozidel poskytuje soukromá firma ZZ Auto.

Co se týká sportovních zařízení, tak obec disponuje fotbalovým hřištěm, sokolovnou spadající pod Tělocvičnou jednotu sokol. Nově bylo zřízeno i víceúčelové hřiště

s umělým povrchem a pro příznivce tenisu se v obci nachází dobře udržovaný tenisový kurt. Pro rodiny s dětmi je k dispozici rekonstruované dětské hřiště.

Obrázek 7: mapa Vedrovic

(Zdroj: www.mapy.cz)

4.5.2 Obec a její obyvatelé

Obyvatelé obce jsou obyčejnými lidmi, kteří žijí svým každodenním životem. Z jejich řad sice nepochází žádná „celebrita“, přesto jsou lidé, kteří se o obec významně zasloužili a jsou bráni jako významné osobnosti.

PhDr. Vladimír Ondruš – archeolog, který Vedrovice zviditelnil po celém světě. Výzkum ve Vedrovicích prováděl celých 35 let, zároveň pravidelně publikoval v místním zpravodaji a přibližoval občanům historii Vedrovic od prvopočátku po moderní dějiny.

Eduard Rozmahel – místní páter, který působil také na jiných místech, ale pravidelně navštěvoval zdejší školu. Miloval cestování a o světě také náležitě referoval. Je autorem knih *Vzpomínky z cest po Evropě* a *Do vlasti Kristovy*.

Jan Holánek – učitel a vlastenec, který působil v místní škole. Hrál důležitou roli při obraně proti postupu všeobecné germanizace. Zasloužil se i o pokrok vesnice, kdy zařídil zřízení vodovodu s pumpou a větrným kolem. Vydával také české knihy a pomohl založit českou školu v Moravském Krumlově.

Karel Podroužek – válečný hrdina, který od roku 1939 působil v zahraničních armádách v Polsku, Francii a Anglii. Byl držitelem Československého válečného kříže a Československé medaile za chrabrost udělené prezidentem republiky.

Josef Volejník – rodák a pamětník, který se zabýval historií Vedrovic.

František Schovanec – sportovec, reprezentant a spoluzakladatel Sokola ve Vedrovicích.

Vladimír Smrček - držitel ceny zpravodaje obce, kam často publikoval. Čerpal z kroniky svého strýce pátera Jakuba Rozmahela, kde byla mistrně popsána vedrovická každodennost.

František Roháček – vedrovický rodák, který byl ve své době považován za poměrně úspěšného spisovatele. Byl šéfredaktorem revue Zemědělská politika a autorem mnoha odborných spisů. Od svých mladých let psal také povídky jako O písničkáři bláznu. Vydal tři knihy, jednou z nich byl pokus o brněnský román První hřích. V obecném povědomí se však jako spisovatel neudržel. Zajímavostí je, že spoluautorem pseudonymu pro Otokara Březinu.

Mgr. Anna Gigimovová – bývalá starostka, která se zasadila o pozitivní vývoj Vedrovic a propojení současnosti s minulostí. Za své působnosti prosadila výstavbu muzea. V současné době vydává Vedrovický zpravodaj a aktivně se angažuje v oblasti kultury.

Struktura obyvatel v obci byla formována historickými souvislostmi spojené s geografickou polohou obce. Jak bylo již zmíněno, tak Vedrovice zůstaly jedinou českou obcí mezi okolními německými. Z toho důvodu žije v obci celá řada rodin, jejichž předkové zde žili a pracovali po řadu generací. Obyvatelstvo bylo také poznamenáno dlouhodobým komunistickým režimem a jeho silným vlivem v obci, což se také odrazilo v současné míře religiozity. Také množství udání a anonymů je dle městského úřadu v Moravském Krumlově ve srovnání s okolními obcemi značně nadprůměrné. Jedná se ale o sílu jednotlivců.

Celkově je společenství v obci soudržné a nedá se říci, že by bylo rozděleno na určité skupiny. Lidé se více méně sdružují za nějakým účelem, společným zájmem či

koníčkem. Všechny ale spojuje zdejší podhorácké nářečí, které je blízké hanáckému (be, sme, bele). Co se mezi občany nedochovalo, je lokální kroj. Jeho absenci dnes vyplňuje nepůvodní kroj kyjovský. V obci se vytrácejí i jiné venkovské hodnoty. Soudobá společnost se spíše zajímá o svůj sociální status, který se odráží v jejich způsobu života i bydlení. Jen málokde dnes v obci nalezneme kvetoucí předzahrádky a drobná hospodářství s chovem domácích zvířat. Místo nich se v obci vyskytují zahrady příměstského charakteru a reprezentační prostory pro volný čas s bazénem. Zachoval se však původní charakter sousedských a příbuzenských vztahů venkova a také pro venkov typická vyšší sociální kontrola. Jako místa pro setkávání jsou stále důležité prostory pohostinství a obecní lavičky a také místní hřbitov. Pokud bychom měli hovořit o nějaké autoritě v obci, tak tuto pozici zaujímá starosta.

4.5.3 Novousedlíci a chalupáři

Vztah původních obyvatel s novousedlíky a chalupáři je spíše neutrální. Mnozí starousedlíci se vyjadřují, že se noví občané nijak neprojevují a někteří existenci novousedlíků nebo chalupářů ani neregistrují. Podle starosty obce byl vztah původních a nových obyvatel ideální v devadesátých letech minulého století. V současné době prý lidé o sobě neví a novousedlíci nemají zájem se zapojit do místního společenství. Záleží také na povaze člověka samotného, je – li povahy uzavřené nebo se do společnosti začleňuje bez problémů.

I když je komunita vedrovických občanů spíše uzavřená, nesetkal se z nově přistěhovaných občanů nebo chalupářů ze strany starousedlíků s nějakým výrazným negativním postojem. Lidé, kteří se již do lokálního společenství začlenili, hovoří spíše o dobrém přijetí bez sebemenších problémů.

4.5.4 Důvody stěhování

Lidé se z obce stěhují z více příčin. Převažují rodinné důvody, bytové podmínky nebo pracovní příležitost. Nejčastěji se z obce stěhují mladí lidé. Často následují svého životního partnera nebo mají potřebu se osamostatnit a stěhují se tam, kde se nachází bytové domy, kde by mohli přechodně bydlet. Nejčastěji se stěhují do měst, kde již vykonávají svá povolání. Ke stěhování také značně přispívá nedostatek stavebních pozemků a jejich vysoká pořizovací cena. Lidé raději volí koupi levnějších pozemků v okolních obcích.

4.5.5 Kultura a vzdělání

V oblasti kultury je velmi příznivá existence místní knihovny. Ta poskytuje výpůjčky knih a periodik a meziknihovní, propagační nebo informační služby. Dále jsou pořádány literární besedy v podobě literárních kaváren, které poutavě přibližují významné literární osobnosti.

Důležitým střediskem je kulturní dům, kde je pořádána drtivá většina společensko-kulturních akcí. Součástí kulturního domu je pohostinství a dvě klubovny. Jedna z kluboven slouží jako zkušebna místní rockové kapely Rockface. V současné době je dům ve velmi špatném stavu. Po vypracování projektu však stále chybí dostatek finančních prostředků pro realizaci.

Dalším centrem kultury je místní kostel, kde obec pořádá hudební koncerty. Příkladem je novoroční koncert, kde naposledy vystoupil Němečkův pěvecký sbor z Moravského Krumlova.

Významně v oblasti kultury a vzdělání působí Muzeum a informační centrum. V muzeu se nachází stálá expozice Vedrovice před 6000 lety - o životě zemědělců, o pohřbívání a Krumlovský les - těžba kamene rohovce. Sezónně je dostupná expozice s názvem Venkovská stodola. Často jsou také v prostorách muzea pořádány přednášky související s historií Vedrovic či jiné vzdělávací přednášky. Také zde lidé mohou navštívit výstavy a vernisáže, věnované určitým tématům. Vystaveny tu byly i fotografie místního amatérského fotografa Pavla Slaného nebo obrazy Františka Kopetky. Muzeum také nabízí kurzy, které lidé mohou absolvovat. Například proběhl kurz výtvarný nebo kaligrafický.

Kulturu představuje i místní dechová kapela Vedrovanka, která hraje převážně lidové písně českých a moravských kapel. Kapela vznikla z původního seskupení Duo Vendulka, kam se později připojil buben, trubka a baskřídlovka. Pyšní se také čtyřmi vlastními písničkami.

Vzdělání v obci zajišťuje základní a mateřská škola. Škola zahrnuje také družinu se zájmovým vzděláváním a školní jídelnu. Dostupnost mateřské školy je v obci pro rodiny s dětmi velmi důležitá. Škola má dvě třídy mladších a starších dětí. Mnozí rodiče by uvítali, kdyby se školka otevírala dříve, aby stíhali svá zaměstnání. Základní škola je malotřídního typu, kde jsou vyučovány děti do pátého ročníku. Budova školy je rekonstruována a dostatečně vybavena pro poskytování kvalitní výuky. Ve školním roce 2014/2015 navštěvuje školu 27 žáků. V jedné učebně je vyučován první a druhý ročník,

ve druhé učebně třetí až pátý ročník. Děti jsou v rámci vyučování zásobeny bohatým programem. Chodí do přírody, navštěvují přednášky v muzeu, pravidelně jezdí na výlety a školu v přírodě. V současné době se základní škola potýká s problémem nedostatku dětí. Mnoho rodičů své děti po absolvování mateřské školy přihlašují na základní školu do Moravského Krumlova. Jedním z důvodů je, že jeden z rodičů v Moravském Krumlově pracuje. Častým důvodem jsou také kroužky, které jsou v Moravském Krumlově dostupné a existence základní umělecké školy. Problémem je také zřejmá nedůvěra rodičů ke kvalitě výuky a také hodně problematický vztah mezi některými rodiči a místními učitelkami.

Obec také pro rodiče s dětmi realizuje projekt Letní školka.

4.5.6 Spolková činnost

Aktivity prostřednictvím spolků jsou jednou z možností, jak mohou lidé v obci trávit volný čas, sdružovat se a přispívat k dobrému fungování obce a společenskému životu. Ve Vedrovicích působí mnohé spolky.

- *Myslivecké sdružení Leskoun Vedrovice* uplatňuje právo myslivosti na pozemcích Vedrovic a sousedních Kubšic. V obci pořádá Poslední leč a letní karnevalovou noc. Nově plánuje zřízení bažantnice.
- *Sbor dobrovolných hasičů Vedrovice* představuje spolek, který je v rámci obce velice aktivní a pravidelně reprezentují obec na hasičských závodech. Hasičské závody pořádají i v obci, trofejí je ručně vyřezávaný putovní pohár Vedrovický Špalek. Dále hasiči pořádají zábavy a Hasičský ples.
- *Rybářský spolek* je volným spolkem, který sdružuje nadšence rybářského sportu. Také se stará o místní rybník v západní části obce, kde pravidelně pořádá rybářské závody. Současně se snaží pracovat s dětmi a mládeží prostřednictvím rybářského kroužku.
- *Český zahrádkářský svaz* seskupuje zahrádkáře a vinaře. O rozmarýnových hodech pořádají ochutnávku vína, jejíž tradice patří v oblasti Znojemska k nejstarším.
- *Vedrovický pedál* je seskupení milovníků cyklistiky. Jeho členové se účastní různých amatérských závodů v blízkém okolí i na druhé straně republiky. V obci pořádají cyklistické odpoledne Na kole lesem.

- ***Tělovýchovná Jednota Sokol Vedrovice*** se v současné době stará jen o vedrovický fotbal.
- ***Tělocvičná jednota Sokol*** vlastní sokolovnu, jejíž provoz je z nedostatku financí omezen.
- ***Tenisový klub***
- ***Chasa Vedrovice*** je neoficiální spolek mladých, kteří o hodech chodí zavádět. Podílí se na pořádání Tradičních rozmarýnových hodů a v uplynulém roce sama pořádala hody Martinské. V současné době se uvažuje o zoficiálnění chasy, aby se mohla více zapojovat do společenského života.
- ***Klub důchodců Vedrovice*** zajišťuje aktivity a společenské akce pro seniory.
- ***Mateřské centrum Čtyřlístek*** je centrum bohatě vybavené hračkami, skluzavkou do míčků v bazénku, ohrádkou pro miminka, přebalovacím pultem, postýlkami, žíněnkami, židličkami i stolky a jinými zábavnými věcmi. Program si zajišťuje centrum samo, s pomocí aktivních maminek. Pod jejich záštitou funguje hudební škola Yamaha, výtvarný kroužek a cvičení s Martinou pro děti.
- ***Husákovy děti*** jsou nově vzniklý spolek, který byl zaregistrován na konci roku 2014. Spolek vznikl s vizí podpory kulturní činnosti v obci. Členové se především zaměřili na pořádání různých zábav a akcí, které jsou zaměřeny na střední generaci. Přesto, že existují pouze krátké období, pomohli klubu důchodců při pořádání masopustu a připravují celodenní akci na slet čarodějnic, která bude pro všechny generace.

Spolky a jejich činnost jsou dle místního starosty významným nositelem kultury v obci a aktéry společenského života. Nejaktivnější je sbor dobrovolných hasičů a myslivecké sdružení Leskoun. Mnohé spolky již působí jako mrtvé, protože jejich členská základna již není aktivní. Spolky také poukazují na mnohé problémy, které spolkovou činnost doprovází. Mezi nejčastější problémy, které jsou zmiňovány, patří nedostatek finančních prostředků. Jediný spolek, který je finančně nezávislý, je myslivecké sdružení, které získává podstatný podíl financí z poplatkových lovů. Ostatní spolky jsou závislé na členských příspěvcích a dotačních příležitostech. Mnohé spolky se také musí vyrovnávat s nedostatkem zájmu ze strany mladé generace. Například fotbalové mužstvo již postrádá dostatek žáků i dorostu pro sestavení kompletního fotbalového celku v budoucnu.

4.5.7 Společenský život v obci

Společenský život v obci je poměrně bohatý, a pokud jej srovnáme s obcemi mikroregionu Moravskokrumlovsko, tak určitě nadprůměrný. Během celého roku je občanům nabízena celá řada společensko – kulturních akcí. O jejich konání se občané dozvídají pomocí sestaveného kulturního kalendáře, Vedrovického zpravodaje, internetových stránek spolků a obce, úřední desky, místního rozhlasu a plakátů. Důležité jsou také sociální sítě jako facebook.

Mnohé společenské události jsou spojeny s dodržováním místních zvyků a tradic. Na jaře se vynáší o smrtné neděli smrtka, aby do obce přišlo jaro a zima již nenávratně zmizela. Smrtku vyprovází za doprovodu písní a pořekadel děti z místní školy. O velikonocích na zelený čtvrtek, velký pátek a bílou sobotu chodí chlápci hrkat ráno, v poledne i večer, protože zvony „odlétají do Říma“ a umlkají. Na velikonoční pondělí chodí hoši po pomlázce a mrskají děvčata žilou, aby byla po celý rok zdravá a krásná. Jako odměnu dostávají malované velikonoční vajíčko. V tento svátek se lidé navštěvují a hostí. V obci se také pojí poslední den v dubnu s čarodějnicemi. Večer je pořádána zábava, kde je zapalován velký oheň.

Dále jsou v obci dodržovány hodové slavnosti. Velkou událostí jsou Tradiční rozmarýnové hody, které trvají dva dny. Před sjednocením s obcí Zábrdovice měla každá obec své vlastní hody. V Zábrdovicích se konaly hody Václavské a ve Vedrovicích Mariánské hody. Po sloučení se nedokázaly obě obce domluvit a ustoupit, tak vznikly hody nové, Rozmarýnové. Svůj název mají odvozen od rozmarýnu, který je každému návštěvníkovi připnut na klopou. Hody se konají o víkendu (sobota, neděle) pod vedením prvního stárka, který starosty žádá o hodové právo. To musí v neděli zase řádně odevzdat, jinak by žil v hanbě. Není tomu tak dávno, co se v obci uvažovalo o

Obrázek 8: Hody Vedrovice

(Zdroj: vlastní)

zrušení hodů, kvůli nedostatku zájmu ze strany mládeže, v té době se ještě nechodilo v kroji. Po zavedení krojů se účast zavádějících rapidně zvedla a dnes v průvodu napočítáme i padesát krojových párů.

Mladí se také snaží hody neustále vylepšovat, například se nově o víno starají sklepníci a kluci se učí tančit verbuňk. Vedrovické Rozmarýnové hody jsou dnes velkým lákadlem a rádo je navštěvují mnoho lidí z okolí.

Dále byly obnoveny hody Martinské. Jedná se o krojované hody, které trvají jeden den a začínají průvodem obcí s vrchností. Večer se tancuje moravská beseda a poté následuje zábava, během níž musí všichni dodržovat zákony stanovené vrchností, jinak se může každý ocitnout v šatlavě, kde svůj prohřešek vykoupí. Poslední hody se konaly pod záštitou chasy Vedrovice, která opravila šatlavu a snažila se spojit hody více s tradicí svatého Martina. Nově byla nabízena i mladá a svatomartinská vína.

V čase adventu chodí po obci Mikuláš s čerty a andělem. Předtím je ještě pro malé děti pořádán 4. prosince program s čerty na návsi. Před Štědrým dnem mohou lidé navštívit také Ladovy vánoce. Jedná se o jarmark s živým betlémem, kde se prodávají výrobky místních řemeslníků. Jarmark je doprovázen programem, kde vystupují děti z mateřské i základní školy a místní hudebníci. V obci se také obnovila tradice Masopustu s obecní zabíjačkou.

Společenský život také vyplňují zábavy a plesy pořádané místními spolky. Plesová sezóna není v obci příliš bohatá. V roce 2014 se pořádal ples hasičský a zahrádkářský, v roce 2015 už pouze hasičský. Zábav se uskutečňuje o něco více. Je pořádána zábava pohodová spojená s kácením máje, myslivecká poslední leč, silvestrovská zábava a letní karnevalová noc. Nepravidelně je připravována zábava josefská nebo velikonoční.

Dále jsou v obci zastoupeny společenské události spojené s životním cyklem obyvatel. V muzeu a informačním centru bylo již od roku 2011 oddáno šest manželských párů. Také je dodržováno vítání občánků do života. Se školním rokem se pojí rozlučky pro předškoláky a žáky pátého ročníku a také vítání prvňáčků.

Pro děti jsou také realizovány společenské akce. Každoročně je slaven den dětí, sdružení rodičů při mateřské školce pořádají pro děti maškarní ples a v létě se mohou děti vyřadit na rybníce při neckyádě.

Mnoho společenských akcí je spojeno se sportem. Každoročně se konají hasičské závody s ručně vyřezávaným putovním pohárem Vedrovický špalek, rybářské závody, fotbalový turnaj Profí cup, tenisový turnaj Memoriál Miloše Vacha a Alexandra Koczaly, cyklistický závod pro děti i dospělé Jízda lesem, nohejbalový turnaj nebo

silvestrovský turnaj v malé kopané. Jako určitá společenská akce jsou brána také pravidelná fotbalová utkání místního fotbalového celku.

Kromě všech uvedených akcí je v obci slaven Den obce s bohatým programem, nebo 17. listopad spojený s lampionovým průvodem a ohňostrojem.

Společenský život je zajišťován aktivními spolky, občany a samotnou obcí, která již ale nedisponuje kulturním výborem, jako tomu bylo v předchozím volebním období. Podle starosty a také představitelů aktivních spolků je nabídka společenských, kulturních i sportovních akcí dostatečná, ale chybí podpora ze strany občanů.

4.5.8 Obecní samospráva a hospodaření

Do obecního zastupitelstva je voleno devět členů. Ze členů se stanoví nový starosta, místostarosta, předsedové a členové výborů.

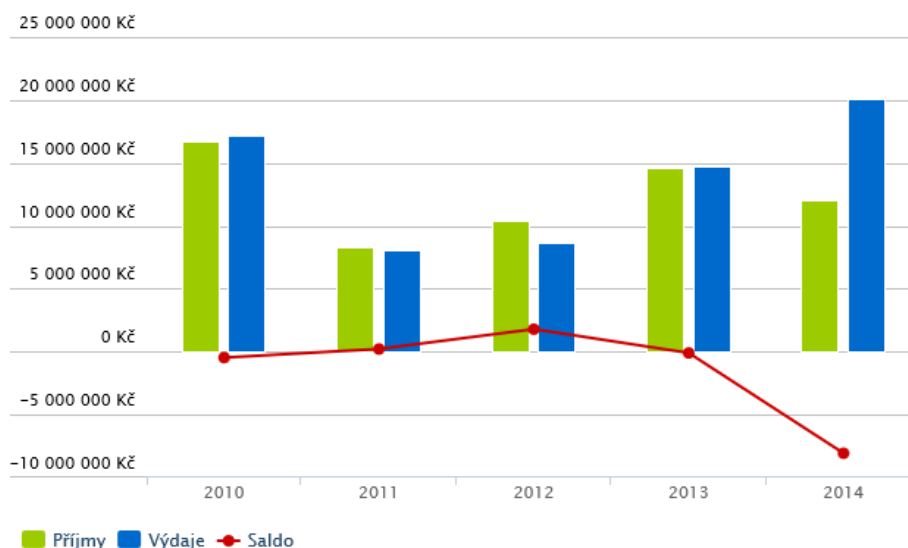
Volební program neuveřejňuje žádná z kandidátních stran, lidé jako ve většině jiných obcí volí své zastupitele podle jejich osobnosti a charakteru. Na kandidátních listinách nalezneme tradiční politické strany, jako je Komunistická strana Čech a Moravy nebo Křesťanská a demokratická unie - Československá strana lidová. Zároveň kandidují různá obecní uskupení, kam patří NAŠE VEDROVICE, NEZÁVISLÍ VEDROVÁCI a PRO VEDROVICE. V posledních volbách kandidoval rekordní počet kandidátních stran.

Správu zajišťuje obecní úřad, kde je zaměstnaná také jedna sekretářka. Starostou obce byl jako v předchozím období zvolen pan Richard Janderka a nově jako místostarosta Bc. Petr Závíška. Zastupitelstvo ustanovilo čtyři výbory, a to finanční, kontrolní, výbor pro legislativu a výběrová řízení a výbor pro životní prostředí a územní plánování. Starosta Vedrovic je starostou uvolněným, přesto upozorňuje na mnoho nároků na obce ze strany byrokracie. Sám vidí dobrou vizi a budoucnost ve spolupráci mezi obcemi. Také upozorňuje na složitou finanční situaci. Pokud by prý nehosподаřili s obecním rozpočtem na hranici, v obci by se nemohlo nic uskutečnit.

Finanční možnosti silně poznamenávají každé volební období. Nestabilita v příjmech, stále se měnící rozpočtové určení daní ovlivňuje možnosti obce. Nové zastupitelstvo také musí počítat s přesahem činnosti do dalšího období – jedna samospráva předává následujícím voleným zástupcům hodně nedokončených aktivit a záleží na tom, jak je načatá věc uchopena. Stejně tak záleží na funkčnosti zastupitelstva. Ne všechno se za

uplynulé období podaří a některé překážky dokázaly problém prodlužovat do dalších volebních období.

V minulých letech obec hospodařila s relativně vyrovnanou rozpočtovou bilancí. V roce 2014 proběhl projekt odkanalizování obce s výstavbou čistírny odpadních vod a opravy vodovodní sítě, na který obec získala dotace z Evropské unie. Nejprve se obec musela zadlužit, aby se projekt mohl realizovat, což vrhlo obecní rozpočet do značného deficitu. V současné době se čeká na vyplacení evropských dotací.

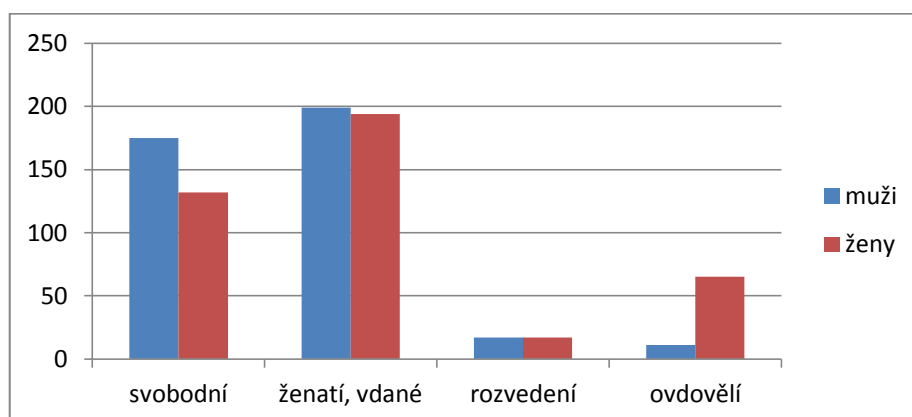

Graf 14: Vývoj rozpočtu obce

(Zdroj: <http://monitor.statnipokladna.cz/2014/obce/detail/00293741>)

Co se týká občanů a jejich zájem o dění v obci v rámci samosprávy, tak lidé se o dění velice zajímají, svědčí o tom i množství kandidátních stran do obecního zastupitelstva v komunálních volbách 2014. Sám starosta uvádí, že lidé se o dění v obci zajímají čím dál více. Připisuje to také tomu, že se k lidem dostává více informací a obec se snaží o to, aby se lidé do mnohých věcí zapojovali. Pravidelně jsou lidé informováni o obecních záležitostech čtvrtletně v obecním zpravodaji. Dalším důležitým zdrojem informací je také Vedrovický informační občasník, úřední deska, internetové stránky obce a samozřejmě místní rozhlas. Zájemci, kteří chtějí být informováni o aktuálním dění si mnohou na obecních stránkách registrovat odebírání novinek emailem.

4.6 Rodina a domácnost

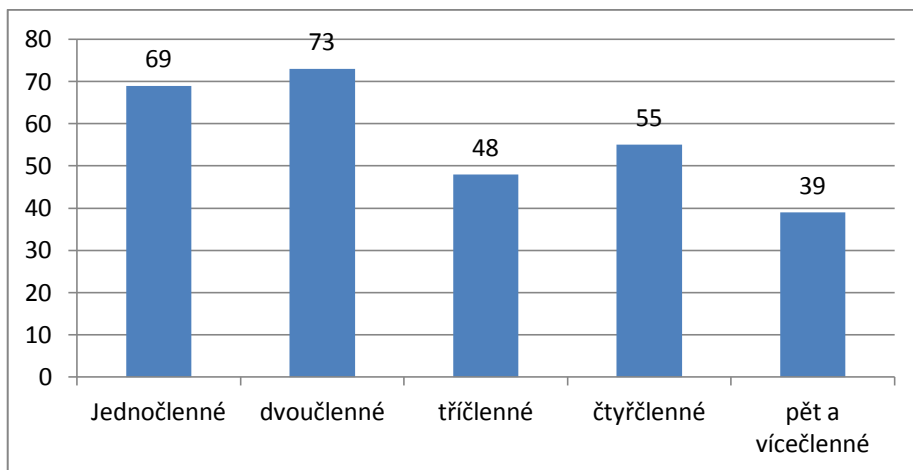

Graf 15: Rodinný stav obyvatel

(Zdroj: ČSÚ, 2011)

Rodina má pro vedrovické občany stále velkou hodnotu. Vypovídá o tom také nízká míra rozvodovosti, což je ve venkovských obcích poměrně běžné. Zajímavé je, že poměr ženatých mužů a vdaných žen není stejný. Je to dáno tím, že mnozí mají zapsané své trvalé bydliště stále v rodném domě, i když odešli žít za svou manželkou či manželem. Velkou část také tvoří svobodní s převahou mužů. Mladší generace totiž stále oddaluje věkovou hranici pro uzavření manželství. Muži převažují, protože se jich narodilo více nežli žen a také v obci žije nemálo starých mládenců. U ovdovělých obyvatel převažují ženy, protože se obecně dožívají vyššího věku.

Z celkového počtu domácností převažují domácnosti dvoučlenné, vysoký podíl však zaujímají i domácnosti jednočlenné. Souhlasí to s poznatky z odborné literatury, že se velikost domácností na venkově snižuje. Jednočlenné domácnosti tvoří vdovy, vdovci a staří mládenci a jejich počet se zřejmě v důsledku stárnutí bude ještě zvyšovat. Dvoučlenné domácnosti jsou tvořeny převážně staršími páry, které zůstaly po odchodu dětí samy.

Graf 16: Domácnosti podle počtu členů

(Zdroj: ČSÚ, 2011)

4.6.1 Volný čas

Nabídka pro trávení volného času je podle starosty zajišťována v rámci možností obce. Existují ještě rezervy, ale vše je podle něj o prostorech a organizaci. Velkou rezervu vidí u rodin s dětmi, které tolik možností pro využití volného času v obci nemají.

Volný čas je individuální záležitostí a každý z nás jej tráví jinak. Dětem stačí prostá ulice, kde mohou realizovat své hry. Využívají také dětské, fotbalové nebo víceúčelové hřiště. Mají možnost navštěvovat kroužky v rámci spolků nebo školy. Stále častěji ale svůj čas tráví u počítače.

Mnoho obyvatel svůj čas využívá pro nějakou sportovní aktivitu. Na fotbalovém hřišti se mohou vyřádit především milovníci fotbalu i míčových her, také zde trénují hasiči požární sport. V sokolovně se cvičí tae - bo, gymnastika, hraje se zde basketbal, florbal nebo ping pong. Na víceúčelovém hřišti se v teplejších měsících hraje fotbal, nohejbal, basketbal, volejbal nebo jiné míčové hry. Pro příznivce tenisu se v obci nachází dobře udržovaný tenisový kurt. Také je vyhledávanou aktivitou cyklistika, kolečkové brusle a mnohé uspokojuje procházka v přírodě, ať už jsou to senioři nebo milovníci psů.

Část svého času také lidé vyplňují společenskými a kulturními akcemi, setkáváním s přáteli nebo rodinnými příslušníky. Věřící navštěvují ve čtvrtek a neděli bohoslužby.

Podstatnou část svého času také lidé obci věnují svému domu. Mnozí si jej neustále snaží zvelebovat a vylepšovat. Pracují také na zahrádce, kde si pro svoji spotřebu pěstují ovoce a zeleninu. Mají drobná políčka, kde pěstují plodiny pro sebe nebo svá domácí zvířata. Mnoho lidí také vlastní vinohrad a svůj volný čas využívají práci na něm. Chov

domácích zvířat již v obci nemá takové zastoupení. Po revoluci postupně většina drobných hospodářství vymizela. Nejčastěji je na dvorku chováno drobné zvířectvo, jako jsou slepice, kachny nebo králíci. Mnozí chovatelé se baví chovem holubů, koní nebo exotického ptactva. Prase, kozu nebo krávu bychom ve chlévě viděli už jen u jednotlivců.

*Obrázek 9: Práce ve vinohradu
(Zdroj: vlastní)*

5 METODIKA

V rámci diplomové práce byl aplikován výzkum on-the-desk a výzkum terénní. Byly využity různé metodické postupy, které byly zvoleny se zřetelem k naplnění podstaty práce a jejích cílů. Při získávání jednotlivých dat byly použity metody smíšeného empirického výzkumu, čili kvantitativní i kvalitativní.

První část diplomové práce tvoří literární přehled, zabývající se teoretickými poznatky. Jsou zde přiblíženy základní principy sociologie a sociologie venkova a také okruh témat související se zaměřením práce. Informace byly čerpány z dostupné odborné literatury a výzkumů sledující problematiku venkova.

Další část je zaměřena na oblast bádání a to obec Vedrovice. Data o obci byla získávána mimo jiné studiem dokumentů. V práci byly aplikovány výsledky ze sčítání lidu, domů a bytů a jiných výzkumů Českého statistického úřadu. Také byly použity data z projektové dokumentace obce, regionálních novin a historických archivů. Oblasti života v obci byly dokreslovány pomocí pozorování a rozhovorů. Velkou výhodou byla znalost obecních poměrů a začlenění v místní komunitě. Byly využity techniky přímého pozorování a také pozorování zúčastněné. Součástí byly návštěvy zastupitelstva obce a společenských událostí. Proběhly také rozhovory se starostou obce a představiteli aktivních spolků, jako starostkou dobrovolných hasičů a hospodářem mysliveckého sdružení. Rozhovory proběhly prostřednictvím osobního setkání, částečně strukturovanou formou, kdy byla dána hlavní témata, a otázky se přizpůsobovaly odpovědím dotazovaného. Součástí terénního výzkumu byla také fotodokumentace.

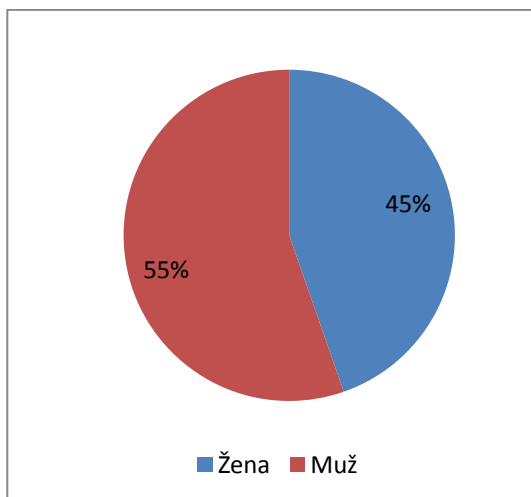
Pro oblast konkrétní problematiky vztahu starousedlíků k novousedlíkům byla z hlediska sběru dat od více respondentů zvolena kvantitativní metoda dotazníkového šetření. Cílem výzkumu bylo analyzovat postoj starousedlíků a posouzení následujících hypotéz:

H1: Ženy mají k příchodu nových obyvatel pozitivnější postoj než muži.

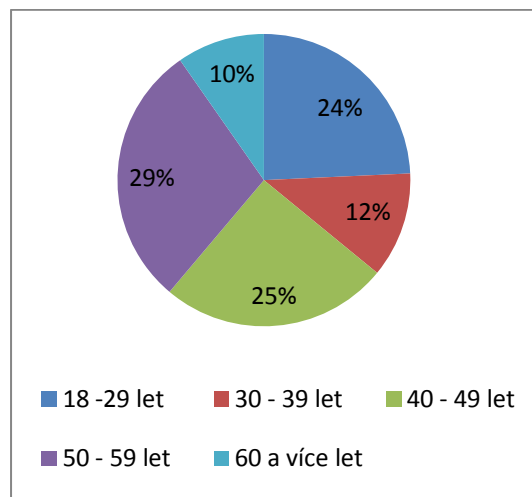
H2: Pozitivnější postoj k novousedlíkům roste se vzděláním.

H3: Novousedlíci jsou většinou vnímáni jako uzavřenější, dobře situovaní, vzdělaní a tolerantní lidé.

Cílovou skupinu tvořili obyvatelé Vedrovic, kteří v obci přebývají více než 15 let. Toto kritérium bylo respondentům uvedeno v úvodním oslovení. Respondenti se řadili mezi pět věkových skupin, z nichž největší podíl zaujímala skupina od 50 do 59 let. V dotazníkovém šetření také odpovídalo o 10 % více mužů než žen.

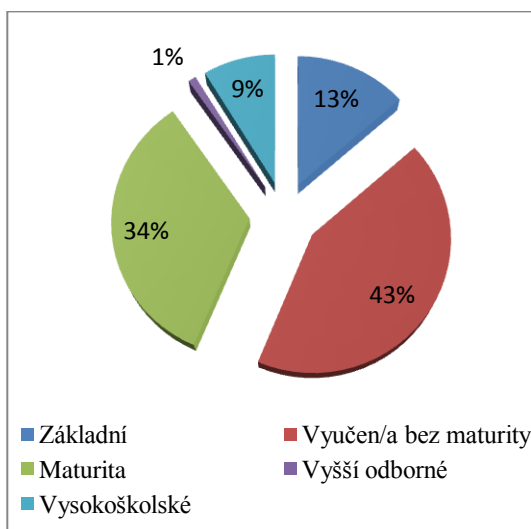

Graf 17: Respondenti podle pohlaví

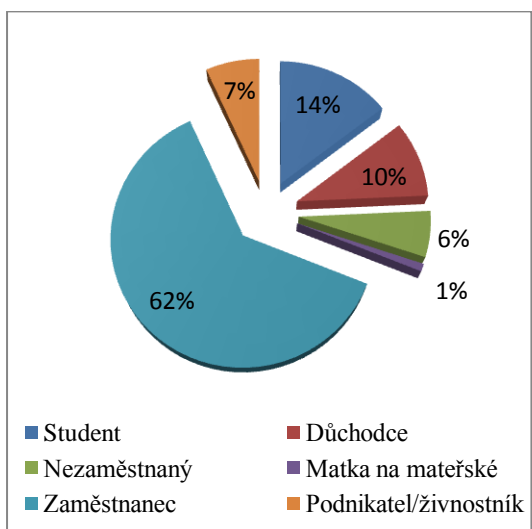

Graf 18: Respondenti podle věku

Co se týká vzdělanostní struktury respondentů, tak největší podíl tvoří vyučení bez maturity, druhá největší část dosáhla maturity. V menším poměru se vyskytuje vzdělání základní, vysokoškolské a vyšší odborné. V rámci ekonomické aktivity mezi dotazovanými jasně převažoval zaměstnanecký pracovní poměr, dalšími byli studenti, senioři, živnostníci i nezaměstnaní.

Graf 19: Vzdělání respondentů

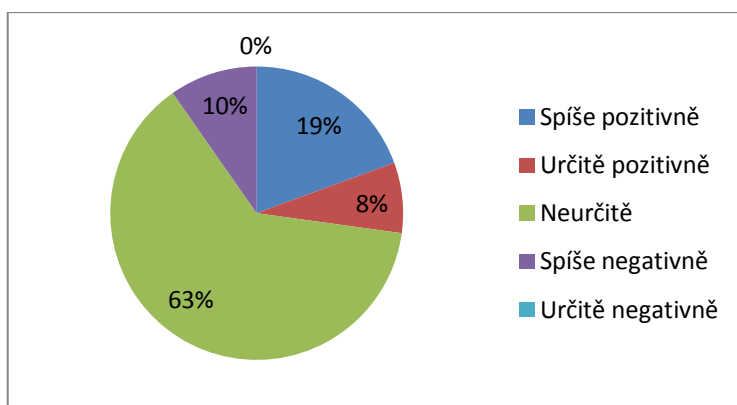

Graf 20: ekonomická aktivita respondentů

V dotazníkovém šetření byly použity otázky uzavřené i otevřené, aby měl dotazovaný větší možnost se samostatně vyjádřit. Otázky byly formulovány tak, aby byly srozumitelné, neobsahovaly další podotázky a vedly k dosažení cílů. Dotazník byl respondentům předkládán jak elektronickou, tak písemnou formou. Pro zpracování elektronické verze byla využita internetová stránka www.surveymonkey.com, která poskytuje služby v podobě tvorby vlastních dotazníkových šetření. Tímto způsobem byli osloveni respondenti mladších věkových skupin, prostřednictvím emailů a sociální sítě. Listinná podoba dotazníku byla respondentům předkládána osobně a tvořila převážnou část shromážděných odpovědí. Dotazníkové šetření probíhalo od 1. do 30. Listopadu 2014, kdy se podařilo nasbírat 103 vyplněných dotazníků.

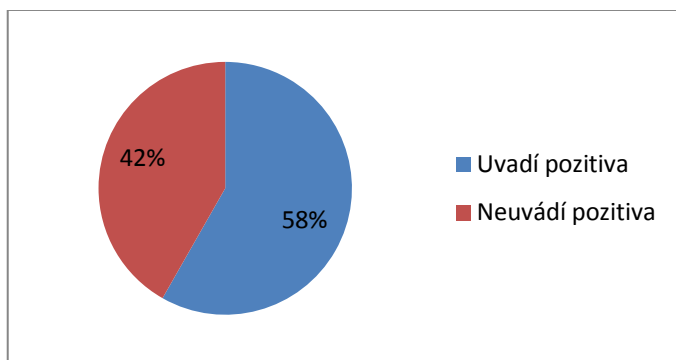
Výsledná data byla zpracována a hodnocena pomocí grafů a tabulek.

6 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠEŘENÍ

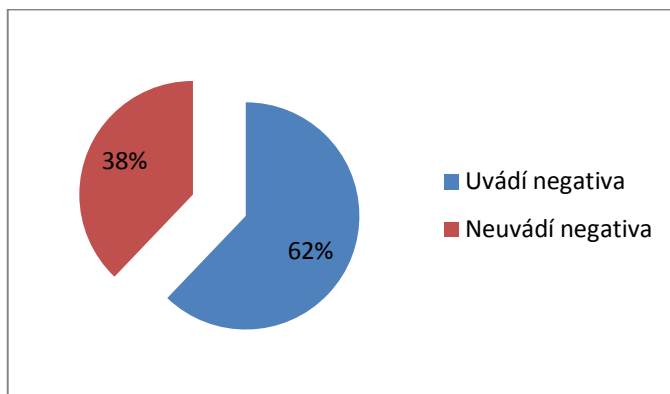
Graf 21: Jak vnímáte příchod nových obyvatel do obce?

Většina respondentů zaujímá k příchodu nových obyvatel do obce neurčitý postoj. Vyjádřilo se tak 63 % dotazovaných. Zbytek respondentů vnímá příchod nových obyvatel do obce spíše pozitivněji než negativně. Negativně se vyjádřilo pouze 10 % respondentů.

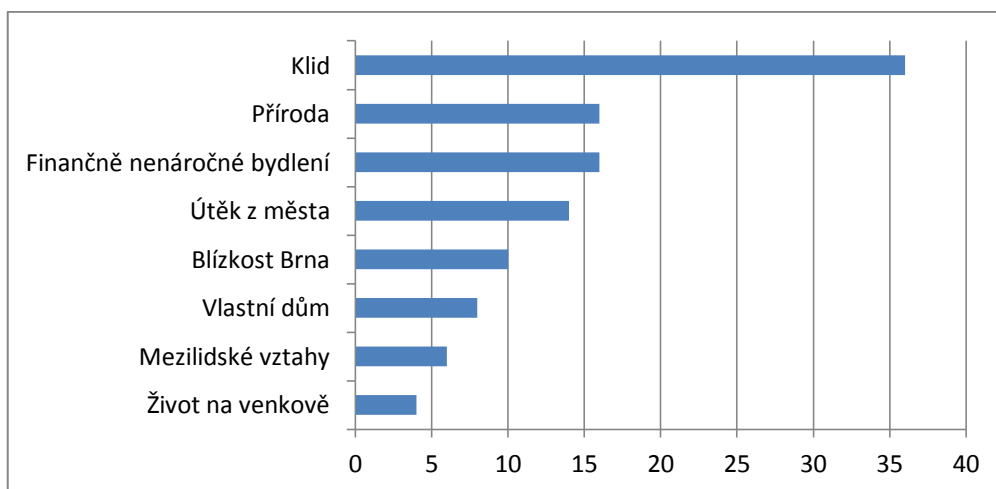
Graf 22: Jaká pozitiva se podle Vás pojí s příchodem nových obyvatel?

42 % respondentů v dotazníku žádné pozitivum spojené s příchodem nových obyvatel neuvadlo. Častou odpovědí bylo, že žádná pozitiva nevidí, nebo je žádná nenapadají. Největší podíl těchto respondentů zaujímali s převahou muži. 58 % dotazovaných pozitiva napsali. Jako pozitivum bylo nejvíce uváděno příchod mladých lidí a mladých rodin. S tím byl také spojen větší nárůst počtu dětí a udržení školství v obci. Dále bylo jako pozitivum uváděno zvýšení počtu obyvatel a zamezení možného vymírání. Jako pozitivní respondenti vnímali také možnost nových názorů, nápadů a dovedností, které by eventuelně mohli přispět k většímu rozvoji obce. Jako pozitiva byla také uváděna oprava starých domů, seznámení s novými lidmi, možná větší účast na společenských akcích, rozrůstání aktivit, oživení zvyklostí a možnost nových sociálních interakcí.

Graf 23: Jaká negativa se podle Vás pojí s příchodem nových obyvatel?

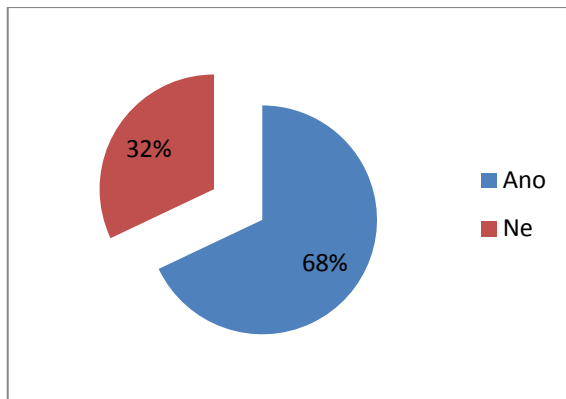
Negativní skutečnosti spojené s příchodem novousedlíků uvedlo 62 % respondentů. 38 % dotazovaných žádná negativa nebyla schopna identifikovat nebo žádná negativa s novými občany nespojovala. Jako hlavní negativum je vnímáno nepřizpůsobení se životu v obci. To je spojováno s nedodržováním místních zvyklostí a tradic, narušování klidu a nectění zaběhlých pravidel v obci. Další negativa jsou spojována s lidskými vlastnostmi, jako je závist, nepřejčnost, povyšování, uzavřenost a odtazitost. Negativně jsou také přijímány možné odlišné názory, morální hodnoty a sociální chování novousedlíků. Často bylo uváděno zdvořilé zdravení spoluobčanů. Respondenti také kladli důraz na kolize sousedských vztahů, nezapořádání se do dění v obci a zvyšování rizika možné kriminality. Jako další negativa byla uvedena omezování starousedlíků, neznalost místních poměrů, neodpovědnost k obci a příchod nepřizpůsobivých minoritních skupin.

Graf 24: Proč se podle Vás lidé do obce stěhují?

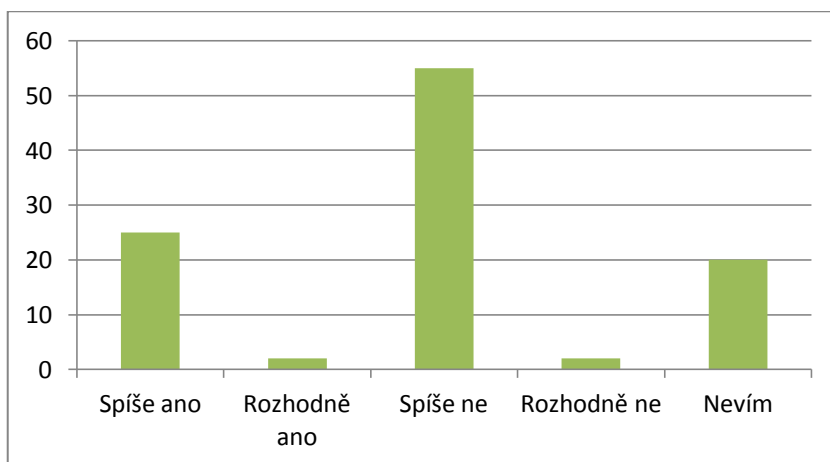
Svůj názor na důvody, proč se lidé do obce stěhují, uvedlo pouze 58 % respondentů. Ostatních 42 % uvedlo, že tuto skutečnost nevědí. Jako nejčastější odpovědi dotazovaní uváděli, že se lidé do obce stěhují za klidem, přírodou, finančně

nenáročným bydlením, utíkají z rušného města, oceňují blízkost města Brna, rádi by si pořídili vlastní dům, lákají je bližší mezilidské vztahy nebo alternativní způsob života na venkově.

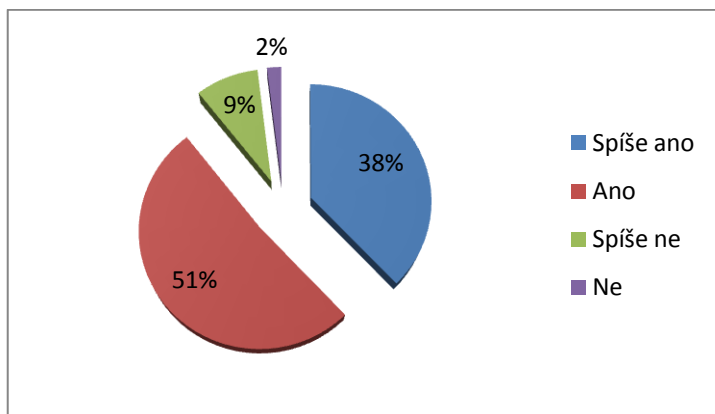
Graf 25: Máte mezi novousedlíky přátele?

Z dotazníkového šetření také vyplynulo, že více než polovina dotazovaných má mezi novousedlíky nějakého přítele.

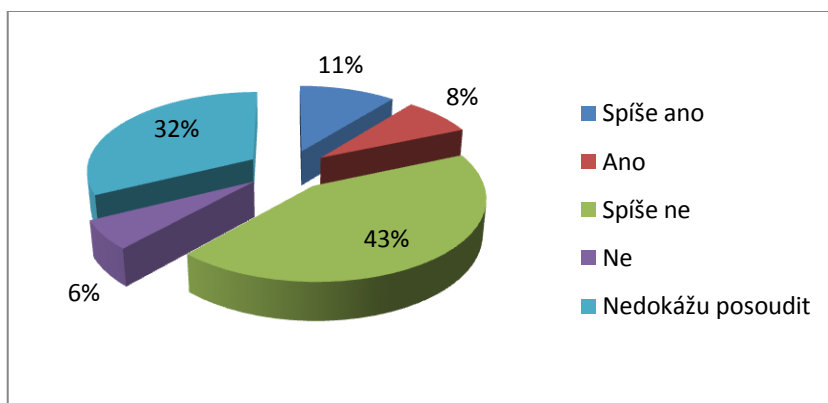
Graf 26: Existuje mezi starousedlíky a novousedlíky sociální napětí?

Z výsledků vyplývá, že většina starousedlíků nemá pocit, že by mezi nimi a nově přistěhovanými obyvateli panovalo sociální napětí. K této skutečnosti se přiklání 55 % respondentů. 26 % dotazovaných naopak přítomnost sociálního napětí pociťuje a 19 % tento jev nedokáže posoudit.

Graf 27: Zapojujete se do dění v obci?

Do dění v obci se dle dotazníkového šetření více či méně zapojuje 89 % respondentů.

Graf 28: Zapojují se podle Vás novousedlíci do dění v obci?

49 % dotazovaných cítí, že se nově přistěhovaní obyvatelé do dění v obci nezapojují. 32 % nedokážou tuto skutečnost posoudit a pouze 19 % si myslí, že se novousedlíci do dění v obci zapojují.

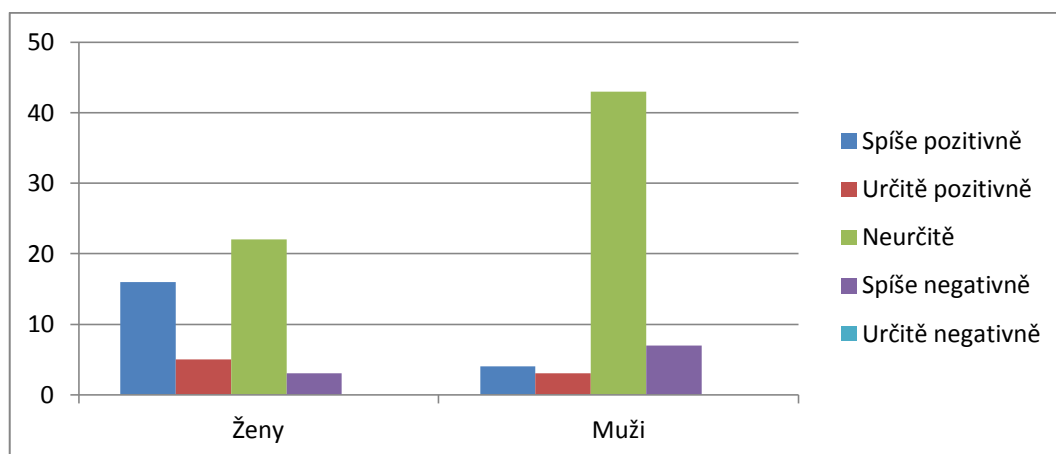
Tabulka 6: Jaké vlastnosti se podle Vás nejvíce pojí s novousedlíky?

Stupnice	1	2	3	4	5	
Otevření	1	2	34	14	4	Uzavření
Vzdělání	5	6	40	2	0	Nevzdělání
Dobře situovaní	2	11	37	3	0	Chudí
Snášeliví	2	11	38	1	1	Nesnášeliví

6.1 Hodnocení hypotéz

H 1: Ženy mají k příchodu nových obyvatel pozitivnější postoj než muži.

	Spíše pozitivně	Určitě pozitivně	Neurčitě	Spíše negativně	Určitě negativně
Ženy	16	5	22	3	0
Muži	4	3	43	7	0

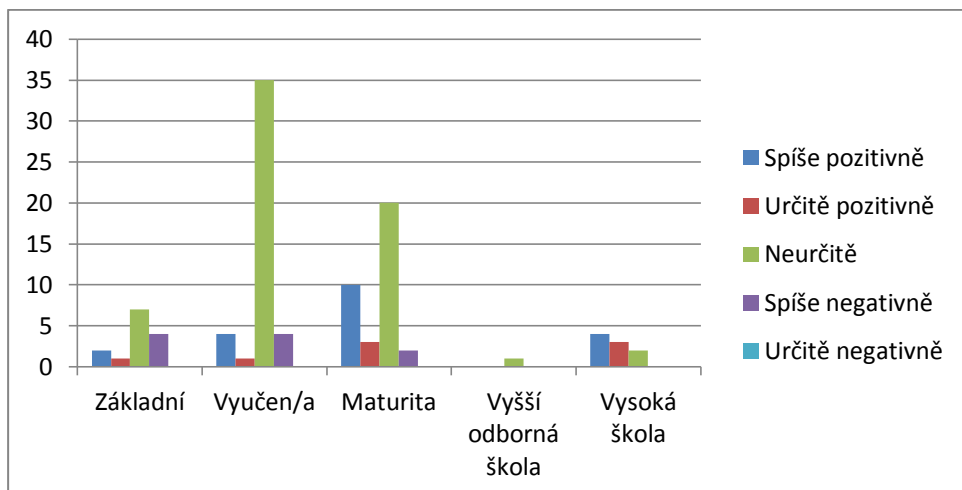

Graf 29: Postoj mužů a žen k příchodu nových obyvatel

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že pozitivně se k příchodu nových obyvatel do obce přiklání 46 % žen. U mužů je podíl výrazně menší, a to 12 %, drtivá většina totiž zaujímá neurčitý postoj. Hypotéza byla potvrzena.

H 2: Pozitivnější postoj k novousedlíkům roste se vzděláním

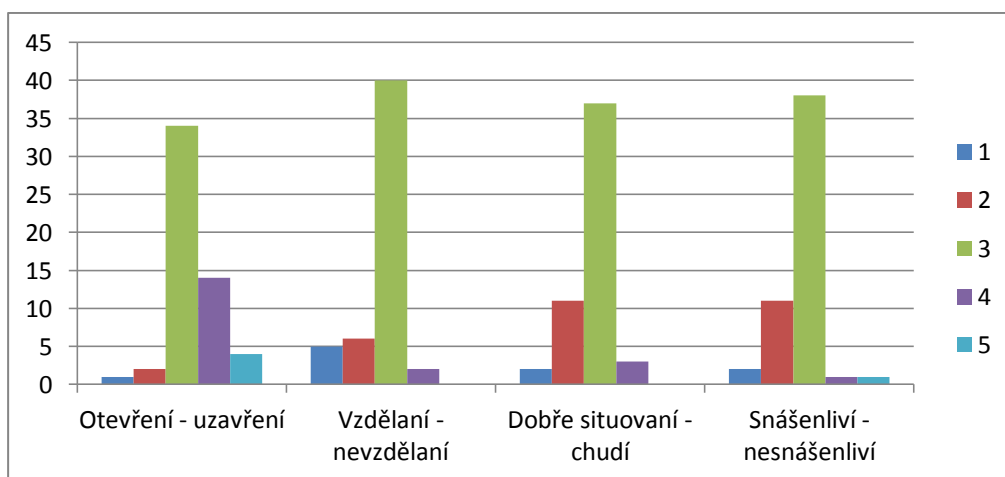
	Spíše pozitivně	Určitě pozitivně	Neurčitě	Spíše negativně	Určitě negativně
Základní	2	1	7	4	0
Vyučen/a	4	1	35	4	0
Maturita	10	3	20	2	0
Vyšší odborná škola	0	0	1	0	0
Vysoká škola	4	3	2	0	0

Graf 30: Postoj starousedlíků k novousedlíkům podle vzdělání

Z grafu vyplývá, že čím vyšší vzdělání, tím více roste pozitivní postoj k novousedlíkům. Hypotéza byla potvrzena

H3: Novousedlíci jsou většinou vnímáni jako uzavřenější, dobře situovaní, vzdělání a tolerantní lidé.

Graf 31: Vlastnosti novousedlíků

V oblasti hodnocení vlastností spojených s novousedlíky respondenti volili nejčastěji číslo tři, což spíše evokuje nevyhraněný názor. Jinak se dotazovaní podle výsledků přikloňují k tomu, že jsou novousedlíci spíše uzavřenější, převážně vzdělání, dobře situovaní a spíše snášenliví lidé. Většina však volila odpověď neutrální a hypotéza tím nebyla potvrzena.

7 DISKUSE

V diplomové práci byla řešena problematika vztahu starousedlíků k novým obyvatelům obce. Stále častějším jevem je touha lidí po vlastním domku se zahradou v klidném venkovském prostředí. Díky tomu dochází k častějším migracím z města na venkov. V horším případě vznikají v obcích satelitní městečka, která se životem v obci nemají nic společného. Mnozí autoři hovoří, že domky těmto přistěhovalým lidem slouží spíše jako noclehárny. Ve Vedrovicích se nenachází žádná satelitní zóna s uzavřenou komunitou. Noví obyvatelé obce si nejčastěji v obci koupí starší dům nebo si postaví novostavbu, která se vyskytuje v zástavbě se starousedlíky. Novousedlíci do obce přichází často z prostředí s rozdílným sociálním klimatem a liší se od starousedlíků v mnohých oblastech životního způsobu, což ovlivňuje vztahy v obci. Z výzkumu vyplynulo, že původní obyvatelé Vedrovic se k novým obyvatelům staví z větší části neurčitě. Často mají sami mezi novousedlíky nějakého přítele. V jejich příchodu vidí možná pozitiva i negativa. Nejčastější výtkou bylo nepřizpůsobení se životu v obci. V této souvislosti bylo často zmiňováno zdvořilé zdravení, které je ve venkovských obcích běžné a pro nové obyvatele pocházejících z anonymního prostředí nezvyklé. Se stejnými problémy se ve své případové studii setkali Voslářová, Puldová (2010).

Většina starousedlíků také zastávala názor, že mezi nimi a novousedlíky neexistuje sociální napětí. Jako pozitivní je v rámci přistěhování nových obyvatel vnímán příchod mladých rodin s dětmi a následné oživení demografického vývoje. Co se týká vlastností spojených s novousedlíky, tak na ně z velké části nebyl vyhraněný názor. Ve výzkumu Fafláka et al. (2010) jsou novousedlíci původními obyvateli vnímáni jasně jako bohatí a vzdělaní lidé, což ve Vedrovicích tak jednoznačné není. Obecně jsou vztahy mezi starousedlíky a novousedlíky neutrální a obě skupiny jsou jen velmi málo provázané.

Pro začlenění nových obyvatel do života v obci by bylo dobré udržovat sociální kontakt prostřednictvím míst pro společná setkávání, která by měla být udržována v dobrém stavu. Starousedlíci se s novousedlíky nejčastěji potkají na procházce, v obchodě nebo na autobusové zastávce. Důležitá je v tomto případě existence pohostinských zařízení a dětských hřišť. Obě strany by také podle mého názoru mohly sblížit sportovní aktivity, které jsou blízké životnímu stylu jak venkovanů,

tak bývalým obyvatelům měst. Bylo by proto dobré zajistit pestré množství sportovního vyžití a také dostatek možností pro trávení volného času. Důležité je také utužování sousedských vztahů a snaha o zapojení obyvatel do dění v obci ze strany samosprávy a aktivních spolků. Pro zabránění narušení vztahu mezi oběma skupinami by v obci mělo být bráněno výstavbě satelitních zón, které by narušily ráz obce a vedly k poškozování sociálních vztahů.

Rezervy výzkumu vidím v jeho zaměření pouze na jednu stranu, čili starousedlíky. Novousedlíci byli osloveni pouze jako jednotlivci prostřednictvím rozhovorů a tyto názory nelze aplikovat na celou skupinu a mohou značně skreslovat celkový pohled. Výsledky práce nelze aplikovat na širší území, ale může být přínosem pro další výzkumy v oblasti problematiky venkova.

8 ZÁVĚR

Diplomová práce je zaměřena na sociologii venkova a vybranou obec Vedrovice. Hlavním cílem bylo charakterizovat obec a provést průzkum vybrané problematiky, což představoval vztah původních obyvatel k novousedlíkům.

V první části práce, byl řešen teoretický základ, kde byl nastíněn pojem sociologie, sociologie venkova a konkrétní oblasti vyplývající ze zaměření práce. K vypracování byly využity dostupné zdroje odborné literatury.

Dále je v práci charakterizována studovaná obec Vedrovice. V první řadě byla přiblížena základní charakteristika obce, její historický vývoj, přírodní podmínky, využití území a kulturní i přírodní hodnoty obce. Poté byl vypracován demografický vývoj obyvatelstva a ekonomický profil. Ze zjištěných poznatků vyplývá, že obec má poměrně stabilní počet obyvatel, který ovlivňuje kladné migrační saldo. Zároveň však mírně klesá přirozený přírůstek a věkové složení obyvatelstva naznačuje postupné stárnutí obyvatel obce. Obec se také vyznačuje poměrně homogenní národnostní strukturou. Míra religiozity odpovídá celorepublikovému trendu, s vyšším podílem občanů bez náboženského vyznání. Co se týká ekonomického profilu, tak v obci mírně převažuje ekonomicky neaktivní obyvatelstvo nad aktivním. Většina obyvatel za prací dojíždí a pracuje v nejrůznějších odvětvích. Míra nezaměstnanosti je vyšší a odvíjí se od pracovních příležitostí v okresech Znojmo a hlavně Brno – venkov. Ve Vedrovicích hospodaří poměrně vysoký počet soukromých zemědělců a nalezneme zde také menší podniky. Co se týká infrastruktury, tak i přes některé rezervy, je dostatečná. Obec také disponuje poměrně dobrotu občanskou vybaveností. Za některými službami však lidé musí dojíždět do Moravského Krumlova. V obci je poměrně bohatý společenský život, který závisí především na aktivních spolcích. Dodržují se také tradice a zvyky, některé se obnovují. Důležitým centrem kultury se, vedle kulturního domu, stalo Muzeum a informační centrum. Vzdělání je v obci zajištěno základní školou, která se v současné době potýká s nedostatkem žáků.

V životě obyvatelstva některé hodnoty zůstávají, jiné se zase mění. Hodnotu stále představuje rodina, vlastní dům nebo osobní hospodářství. Práce na domě a zahradničení jsou stále významnou náplní volného času. Vedle toho se do domácností dostávají možnosti dnešní moderní doby. Moderním trendům lidé přizpůsobují své příbytky i životní styl. Zachovaly se však dobré sousedské i

příbuzenské vztahy a silná sociální kontrola. Lidé se také stále více zajímají o řízení obce.

Co se týká vztahu původních obyvatel k novousedlíkům. Tato problematika byla zkoumána pomocí dotazníkového šetření a také rozhovorů. Z výsledků můžeme konstatovat, že starousedlíci zaujímají k novousedlíkům neurčitý postoj. Podle starousedlíků se noví obyvatelé do obce stěhují za klidem, přírodou, nenáročným bydlením a obecně utíkají z města. Velká část starousedlíků si uvědomuje mnohá pozitiva i negativa, které s sebou příchod nových obyvatel přináší. Uvítali by příchod mladých rodin, které by oživily věkovou strukturu a školství v obci. Negativně je ze strany starousedlíků vnímáno nedostatečné začlenění nových obyvatel a nezapojování se do dění v obci. Novousedlíci často přichází z odlišného sociálního prostředí a adaptují se do života v obci jen velmi pomalu. Díky mnohým odlišnostem si mezi sebou obě skupiny dlouho hledají společná témata pro sociální kontakt. Přesto má značná část starousedlíků mezi novousedlíky nějakého přítele.

V rámci výzkumu byly také stanoveny hypotézy, které byly hodnoceny pomocí tabulek a grafů. První předpokládala, že ženy budou mít k příchodu novousedlíků pozitivnější postoj než muži. Tato hypotéza byla potvrzena, neboť pozitivně se k příchodu nových obyvatel vyjádřila téměř polovina žen a mužů pouze osmina. Druhá hypotéza předpokládala, že pozitivní přístup k příchodu novým obyvatelům roste se vzděláním. Tato hypotéza byla také potvrzena. Třetí hypotéza předpokládala, že starousedlíci budou novousedlíky vnímaní jako uzavřenější, dobře situovaní, vzdělaní a tolerantní lidé. Tato hypotéza potvrzena nebyla, protože z výsledků vyplynulo, že většina starousedlíků nemá na vlastnosti novousedlíků vyhraněný názor.

Venkovská společnost se neustále vyvíjí, lze tedy předpokládat, že tvář venkovské obce se bude v budoucnu neustále měnit. Proto je nutné se problematikou venkova neustále zabývat a získané poznatky zužitkovat pro pozitivní vývoj venkovských obcí.

9 PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY

ARCHIV OBCE VEDROVICE

ABRAMUSZKINOVÁ PAVLÍKOVÁ, E., KUČEROVÁ E. a ŠMÍDOVÁ M., 2008: *Periferie zblízka: studie tří periferních obcí a jejich sousedů*. 1. vyd. Praha: CESES FSV UK, 100 s. ISBN 978-80-904138-0-1.

BERNARD J., 2010: *Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 126 s. ISBN 978-80-7330-187-3.

BERNARD J., 2011: *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 236 s. ISBN 978-80-7419-069-8.

BINEK J., a kol., 2007: *Venkovský prostor a jeho oživení*. 1. vyd. Brno: Georgetown, 140 s. ISBN 80-251-19-5

BLAŽEK B., 2004: *Venkovy: anamnéza, diagnóza, terapie*. 1. vyd. Šlapanice: ERA, 184 s. ISBN 80-86517-90-x.

DISMAN M., 2011: *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 4., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 372 s. ISBN 978-80-246-1966-8.

FALTOVÁ LEITMANOVÁ I., 2012: *Venkov jako místo pro žití*. vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 99 s. ISBN 978-80-7357-911-1.

GIDDENS A. a SUTTON P. W., 2013 *Sociologie*. vyd. 1. Praha: Argo, 1049 s. ISBN 978-80-257-0807-1.

HANÁK V., 1913: *Vlastivěda moravská. Díl 2, Moravsko-krumlovský okres*. Brno: Musejní spolek, 366 s.

HEROVÁ I., MAJEROVÁ V., 2001: *Tři české vesnice: (srovnání)*. vyd. 1. Praha: Credit, 171 s. ISBN 80-213-0848-6.

VACEK Z., 2008: *Hydrologický průzkum - 2. Část*. Holešov: AQUA - GEA

HUDEČKOVÁ H., LOŠŤÁK M., 2000: *Sociologie I: (úvod do sociologie a sociologie venkova)*. vyd. 3. Praha: Credit, 93 s. ISBN 80-213-0592-4.

HUDEČKOVÁ H., LOŠŤÁK M., 2002: *Sociologie a její aplikace v regionálním/rurálním rozvoji*. vyd. 1. Praha: Credit, 187 s. ISBN 80-213-0952-0.

JALOVÁ M., 2006: *Strategie rozvoje obce Vedrovice*. 23 s.

JANDOUREK J., 2007: *Sociologický slovník*. vyd. 2. Praha: Portál, 285 s. ISBN 978-80-7367-269-0.

MAJEROVÁ V., 2009: *Sociologie venkova a zemědělství*. vyd. 5., přeprac. Praha: Credit, 246 s. ISBN 80-213-0651-6.

MAJEROVÁ V., ČMEJREK J., 2005: *Český venkov 2005: rozvoj venkovské společnosti*. vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 163 s. ISBN 80-213-1274-2.

MOŽNÝ I., 2002 *Sociologie rodiny*. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 250 s. ISBN 80-86429-05-9.

NEŠPOR Z. R., 2005: *Sociokulturní kapitál a socioekonomické instituce v zemědělství*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 89 s. ISBN 80-86729-22-2.

PERLÍN R., 1998: *The Typology of the Czech Country, Agricultural Economy* 44, Czech Agricultural Academy of Sciences, Praha, p. 349-358.

ŠARADÍN P., 2012: *Moravský venkov: politika a společnost*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 83 s. ISBN 978-80-244-3208-3.

ŠINDLÁŘOVÁ J., 1993 *Sociologie venkova a zemědělství: úvod do problematiky*. 1. vyd. Brno: Vysoká škola zemědělská, 64 s. ISBN 80-7157-067-2.

- ŠKABRADA J., 1999: *Lidové stavby: architektura českého venkova*. vyd. 1. Praha: Argo, 246 s. ISBN 80-7203-082-5.
- VÁLKA M., 2011: *Sociokulturní proměny vesnice: moravský venkov na prahu třetího tisíciletí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 224 s. ISBN 978-80-210-3908-7.
- VESELÁ J., 2002: *Sociologie*. Vyd. 2. Pardubice: Univerzita Pardubice, 96 s. ISBN 80-7194-479-3.
- VESELÁ J., 1998: *Sociologie obcí a regionů*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 77 s. ISBN 80-7194-129-8.

Články

- DOČKALOVÁ M., 2010: *Muzeum Vedrovic – Archeologie*. Vedrovický zpravodaj, č. 3, 12 s.
- GRUNA B., GRUNOVÁ E., 2009: *Větrné kolo ve Vedrovicích*. Zrcadlo., roč. 2009, č. 04. Dostupné z: http://archiv.zrcadlo.info/expedice/106expedice04_09.pdf
- CHROMÝ P., JANČÁK V., MARADA M. a HAVLÍČEK T., 2011: *Venkov – žitý prostor: regionální diferenciací percepce venkova představiteli venkovských obcí v Česku*. In Geografie, - Sborník ČGS. Praha, roč. 116, č. 1, 23–45 s.
- LACINA J., 1998: *Památná hora Leskoun. Veronica*. roč. 1998, č. 2, 1-4 s. Dostupné z: www.casopisveronica.cz/up/pdf/casopisveronica_1998-2.pdf
- MARSDEN T., SONNINO R., 2008: *Rural development and the regional state: Denying multifunctional agriculture in the UK*. Journal of Rural Studies, 24, s. 422–431.
- ONDRUŠ V., 1994: *Pohledy do minulosti*, Vedrovický zpravodaj, č. 1, 3 s.
- PERLÍN R., KUČEROVÁ S. a KUČERA Z., 2010: *Typologie venkovského prostoru Česka*. In: Geografie-Sborník ČGS. Praha, 115, č. 2, 161- 187 s.
- VOSLÁŘOVÁ K., PULDOVÁ P., 2010: *Soužití starousedlíků s nově příchozími obyvateli: případová studie pražských Mišovic*. Suburbanizace.cz ISSN 1803-8239
- WOODS M., 2008: *Social movements and rural politics*. Journal of Rural Studies, 24, s. 129–137.

Internetové zdroje

- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2009. *Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2009*. 400 s. Databáze online [cit. 2011-03-01]. Dostupné z: <http://csugeo.iserver.cz/csu/2009edicniplan.nsf/krajp/641011-09-xb>
- FAFLÁK J., MEDALOVÁ B., PERGL O., SLEZÁKOVÁ A., TINKOVÁ M., 2010: *Terénní výzkum v obci Letkov Starousedlíci- výzkumná zpráva*. In urrlab.cz [online] Urbánní a regionální laboratoř [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.urrlab.cz/cs/profil/metody-terenniho-vyzkumu/minule-rocniky>
- JEŽDÍKOVÁ, L., 2005: *Život na venkově = spokojenost či rozčarování?* In agris.cz [online] Agrární portál [cit. 7. 2. 2015]. Dostupné z: www.agris.cz/clanek/151540
- Mapy.cz. [online]. 2015 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z <http://www.mapy.cz/zakladni?x=16.3778687&y=49.0194089&z=13&q=Vedrovice>

Muzeum Vedrovice [online]. 2015 [cit. 2015-01-26]. Dostupné z: <http://www.muzeumvedrovice.cz/>

PERLÍN, R., 1998: *Venkov, typologie venkovského prostoru*. Databáze online [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/perlin-pdf.aspx

Regionální informační servis [online]. 2011 - 2013 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=595047>

Sčítání lidu domů a bytů. Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=vse-o-uzemi>

Vedrovice [online]. 2015 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://vedrovice.cz/>

Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. 2013 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&potvrz=Dokon%C4%8Dit+%C3%BApravy&pro_1_154=595047&cislotab=MOS+ZV01&str=tabdetail.jsp

ZIMOVÁ E., 2010: Koncepce ochrany přírody jihomoravského kraje. In [kr-jihomoravsky.cz](http://www.kr-jihomoravsky.cz) [online] Jihomoravský kraj [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=124993&TypeID=2>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Vymezení venkovského a městského prostoru v Jihomoravském kraji.....	16
Obrázek 2: Hustota zalidnění v obcích Jihomoravského kraje.....	18
Obrázek 3: Schéma venkovské společnosti	19
Obrázek 4: Lokalizační mapa	36
Obrázek 5: Znak obce	38
Obrázek 6: Vedrovická venuše	44
Obrázek 7: Mapa Vedrovic	56
Obrázek 8: Hody Vedrovice	62
Obrázek 9: Práce ve vinohradu	68

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Venkov versus město	14
Tabulka 2: Vývoj sociální struktury zemědělského obyvatelstva 1949 - 1980	22
Tabulka 3: Obyvatelé hlásící se k náboženské víře podle velikosti obcí 2011.....	32
Tabulka 4: Využití pozemků v katastru obce	41
Tabulka 5: Počet domů a bytových domů	54
Tabulka 6: Jaké vlastnosti se podle Vás nejvíce pojí s novousedlíky?.....	75

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Srovnání míry religiozity.....	31
Graf 2: Vývoj počtu obyvatel	45
Graf 3: Vývoj počtu obyvatel 2001 - 2013	46
Graf 4: Přirozený pohyb obyvatel.....	46
Graf 5: Mechanický pohyb obyvatel	47
Graf 6: Rozdělení obyvatel podle pohlaví a věku.....	48
Graf 7: Obyvatelstvo podle stupně vzdělání.....	49
Graf 8: Obyvatelstvo podle národnosti	49
Graf 9: Obyvatelstvo podle náboženského vyznání	50
Graf 10: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo	50
Graf 11: Podnikatelská činnost podle právní formy	51
Graf 12: Obyvatelstvo dojíždějící do zaměstnání.....	52
Graf 13: Uchazeči o zaměstnání	53
Graf 14: Vývoj rozpočtu obce	65
Graf 15: Rodinný stav obyvatel	66
Graf 16: Domácnosti podle počtu členů	67
Graf 17: Respondenti podle pohlaví	70
Graf 18: Respondenti podle věku	70
Graf 19: Vzdělání respondentů	70
Graf 20: Ekonomická aktivita respondentů	70
Graf 21: Jak vnímáte příchod nových obyvatel do obce?.....	72
Graf 22: Jaká pozitiva se podle Vás pojí s příchodem nových obyvatel?	72
Graf 23: Jaká negativa se podle Vás pojí s příchodem nových obyvatel?.....	73

Graf 24: Proč se podle Vás lidé do obce stěhují?	73
Graf 25: Máte mezi novousedlíky přátele?	74
Graf 26: Existuje mezi starousedlíky a novousedlíky sociální napětí?.....	74
Graf 27: Zapojujete se do dění v obci?	75
Graf 28: Zapojují se podle Vás novousedlíci do dění v obci?	75
Graf 29: Postoj mužů a žen k příchodu nových obyvatel	76
Graf 30: Postoj starousedlíků k novousedlíkům podle vzdělání.....	77
Graf 31: Vlastnosti novousedlíků	77

PŘÍLOHY

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I Dotazník.....	91
Příloha II Fotodokumentace.....	94

Příloha I Dotazník

DOTAZNÍK

Dobrý den, jsem studentkou Mendelovy univerzity v Brně obor rozvoj venkova. V rámci své diplomové práce se zabývám obcí Vedrovice z pohledu sociologie venkova a obracím se na Vás s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku. Jedná se o anonymní sociologický průzkum zaměřený na vztah původních obyvatel k novousedlíkům. Budu velmi vděčná za Vaši trpělivost a pravdivě zodpovězené otázky. Pokud v obci nemáte trvalé bydliště více jak 15 let, dotazník prosím nevyplňujte.

Pokud není u otázky napsáno jinak, žádám Vás vždy o vybrání jen jedné odpovědi z nabídky. Předem děkuji.

1. Pohlaví:

- žena
- muž

2. Věková skupina:

- 18 – 29 let
- 30 – 39 let
- 40 – 49 let
- 50 – 59 let
- 60 a více let

3. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- základní
- vyučen/a bez maturity
- maturita
- VOŠ
- VŠ

4. Zaměstnání:

- student
- důchodce
- nezaměstnaný
- matka na mateřské
- zaměstnanec
- podnikatel / živnostník

5. Jak vnímáte příchod nových obyvatel do obce?

- Spíše pozitivně
- Určitě pozitivně
- Neurčitě
- Spíše negativně
- Určitě negativně

6. Jaká pozitiva se podle Vás pojí s příchodem nových obyvatel?

.....

.....

.....

7. Jaká negativa se podle Vás pojí s příchodem nových obyvatel?

.....

.....

.....

8. Z jakého důvodu se podle Vás lidé do obce stěhují?

.....

.....

.....

9. Máte mezi novousedlíky přátele?

- Ano
- Ne

10. Existuje podle Vás mezi starousedlíky a novousedlíky sociální napětí?

- Spíše ano
- Rozhodně ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne
- Nevím

11. Zapojujete se do dění v obci?

- Spíše ano
- Ano
- Spíše ne
- Ne

12. Zapojují se podle Vás novousedlíci do dění v obci?

- Spíše ano
- Ano
- Spíše ne
- Ne
- Nedokážu posoudit

1.14 Jaké vlastnosti se podle Vás pojí s novousedlíky? (Na stupnici vyjádřete svůj názor)

	1	2	3	4	5	
Otevření	☐	☐	☐	☐	☐	Uzavření
Vzdělání	☐	☐	☐	☐	☐	Nevzdělání
Dobře situovaní	☐	☐	☐	☐	☐	Chudí
Snášeliví	☐	☐	☐	☐	☐	Nesnášeliví

Děkuji Vám za Váš čas strávený nad vyplněním tohoto dotazníku.

Lenka Řezáčová

Příloha II Fotodokumentace

Obrázek 1: Větrné kolo

Obrázek 2: Lavičky jako místa pro setkávání

Obrázek 3: Jednota a kulturní dům

Obrázek 4: Muzeum, obecní úřad a škola

Obrázek 5: Hasičská zbrojnice

Obrázek 6: Dětské hřiště

Obrázek 7: Kostel svaté Kunhuty

Obrázek 8: Budova mateřské školy

Obrázek 9: Sokolovna

Obrázek 10: Tenisový kurt

Obrázek 11: Pohostinství u Závěšků

Obrázek 12: Fotbalové hřiště